

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKOS LEIDYBOS PRADŽIAI 40

TĖVYNĖS POTERIAI

Bernardas Brazdžionis

*Ir nenupuolęs į kurčios nakties bedugnę gelmę
Laikaisi tu už drebančios ir netikros žvaigždės
Ir apkabinęs šiurkščių ir bevaisę palmę
Pagoniškai karaliaus Mindaugo malda meldies:*

*„Tėvyne mūsų, kuri esi prie Baltijos,
Teesie šventas tavo vardas,
Teateinie tavo Nepriklausomybė,
Teesie tavo laisvė, kaip žmoguje, taip ir ant žemės,
Kasdienės savo meilės duok mums šiandieną
Ir atskleisk mums mūsų pareigas,
Kaip ir mes atskleidžiam savo priešininkams
Ir pravesk pro nutautėjimo pagundą
Bet gelbėk lietuviais likti AMEN”.*

RUSIJOS SULAIKYMŲ NEREIKĖS, KAI LIETUVOJE NEBUS NORINČIŲ PARSIDUOTI

Audronius Ažubalis,
LR Užsienio reikalų ministras

Gerbiu Rusijos žmones – didelės širdies, valingą, daug kentėjusią, bet niekad nepalaužtą tautą. Jos kalba, klasikinė literatūra ir rusiškas menas yra tai, be ko Europos kultūros tradicija atrodytų skurdesnė, nei yra dabar. Net XX a. Stalinizmo šmėkla nepaneigia, kad mūsų rytiniai kaimynai yra Vakarų civilizacijos dalininkai ir būsimi kūrėjai: svarbiausia yra ne tai, iš kur atėjai, o tai, kur eini.

Vakarietišką Rusijos perspektyvą ypač remia Lietuva. Santykius su Rusija atkūrėme prieš 20 m., ir, deja, ne visuomet jie klostėsi taip, kaip buvo numatyta 1991 m. pasirašytoje tarpvalstybinių santykių sutartyje. Bet mes neabejojame, kad anksčiau ar vėliau bendradarbiavimas su pajėgia kaimyne ir demokratine jos visuomene išaugs į tvirtą, daugiamatę, pasitikėjimu grįstą partnerystę. Šiam tikslui siekiame atviro, teisingo ir nesuvaidinto – partneriško – dialogo.

Partneriškas dialogas tarp dviejų valstybių, kurias istorija susiejo krauju ir skausmu, nėra lengvas dalykas. Būtų negarbinga slėpti, kad kai kuriais praeities klausimais lietuvių ir dabartinių Rusijos vadovų požiūriai smarkiai skiriasi. Tarpusavio pasitikėjimas gerokai sustiprės, kai žalingos

sovietinės okupacijos faktas bus pripažintas abiejose šalyse ir kai Rusija supras, kad šiandieninė Europa nėra jos priešas, dėl kurio būtų verta skelbti propagandinę kovą, o prie Lietuvos ir Lenkijos sienų telkti galingą karinę ginkluotę.

Bet kad galėtume sukurti tai, ko nėra, dirbame su tuo, kas yra. O pastarųjų metų santykių su Rusija rezultatai rodo, kad kalbos apie „primitivią antirusišką“ konservatorių politiką tėra šmeižtas tų, kurie neturi realybės pojūčio ir nežino ką pasiūlyti.

Taip, mes neišsižadame 1992 m. birželio 14 d. referendume tautos išreikštos valios siekti sovietų okupacijos žalos atlyginimo. Kol kas šia tema su rusų kolegomis susikalbėti sunku, tačiau skirtingai, nei visą kadenciją ištylėjusi G. Kirkilo Vyriausybė, išlaikome šį klausimą dvišalių santykių darbotvarkėje ir atliekame savus namų darbus: baigiame rengti pagalbos mechanizmą, įgalinantį nukentėjusiuosius Lietuvos piliečius kreiptis į Rusijos ir kitus teismus dėl žalos, patirtos okupacijos metais, atlyginimo.

Tiesa ir tai, kad mes siekiame pertvarkyti dujų ūkį, pasistatyti suskystintų gamtinių dujų terminalą ir atominę elektrinę bei taip suteikti dvišaliam energetiniam bendra-

Lietuvos Respublikos Seime vyksta paroda „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai – 40 metų“. Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasirašo savo atsiminimų knygoje apie Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, kurios redaktoriumi jis buvo. Kartu buvo pristatyta ir Lietuvos Seimo saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Arvydo Anušausko knygos „Teroras 1940–1958 m.“ pristatymas. www.lrs.lt

darbiavimui su Rusija daugiau skaidrumo. Galų gale mes toliau remiame demokratijos plėtrą Rytų kaimynystėje, į kurią lig šiolei Rusijos koligos be reikalo ir be pagrindo žvelgia kritiškai. **Saugumo ir gerovės zonos plėtra – tai ne tik Lietuvos, bet visos Šiaurės ir Vidurio Europos politinis prioritetasis, kuriam Rusija turėtų pritarti.**

Aukščiau įvardintos iniciatyvos neužgožia pastaraisiais metais išryškėjusių pozityvių dalykinio bendradarbiavimo su Rytų kaimyne tendencijų – visų pirma ekonomikoje. Pastaraisiais metais Lietuvos prekyba su Rusija – ypač mūsų verslo produkcijos eksportas – išaugo trečdaliu, o šiemetinis Lietuvos nuosekliai remiamas Rusijos įstojimas į Pasaulio prekybos organizaciją leidžia tikėtis, kad mūsų santykiuose įsitvirtins skaidrūs vakarietiški prekybos standartai. Maža to, vėl atsi- gauna dvišalės investicijos; plečiame bendrus tranzito projektus.

Rudenį Klaipėdoje surengėme Tarpvyriausybines Lietuvos ir Rusijos prekybinio ir ekonominio, mokslinio ir techninio, humanitarinio ir kultūrinio bendradarbiavimo komisijos posėdį, kuriame pasirašėme susitarimą dėl tilto per Nemuną tarp Sovetsko ir Panemunės miestų tiesimo

bei Lietuvos-Rusijos partnerystės siekiant modernizavimo deklaraciją. Taip pat sutarėme įkurti bendrą darbo grupę, kuri rūpinsis mūsų vežėjams aktualiu pasienio punktų darbo efektyvumu.

Ekonominių santykių su Rusija pažangą lėmė paprastas principas – stiprinti skaidrius verslo ryšius ir rinkų pasirinkimo laisvę, ekonomikos neįkalinant politikoje. Mūsų tikslas – užtikrinti, kad kiekvienoje Lietuvos ir Rusijos santykių srityje bendradarbiavimą būtų galima plėtoti pagal derančius kriterijus. Ekonomikoje turi galioti pelningumo bei skaidraus konkurencingumo kriterijai. Istorijoje – istorinio teisingumo kriterijai. Kultūroje – bendras estetikos ir grožio suvokimas bei deramas dėmesys per daugelį amžių sukurtoms ir po visą pasaulį išblaškytoms kultūros vertybėms. Tai, kad su Rusija sutarėme dėl poreikio įkurti Pasitikėjimo forumą, kad istorinius klausimus nagrinėja dvišalė istorikų komisija, o Vilniuje atidarome parodas, parvežtas iš Sankt Peterburgo imperatoriškojo Ermitažo, leidžia viltis, kad panašaus supratimo atsiranda ir Rusijoje.

Ką tik įvardintoje santykių su Rusija sferoje žodžiui „politika“ kol kas nepalikta daug vietos. Ir tai

yra sąmoningas politinis pasirinkimas. Dramatiškos istorijos sukaustytuose Lietuvos ir Rusijos santykiuose susiklosčiusi politikos samprata iki šiol per daug destruktivi, reiškianti kovą ir bandymą ką nors įveikti. Deja, neretai tiek dvišaliuose, tiek daugiašaliuose santykiuose Rusijos politika neišvengia dominavimo siekių ar net atviro priešiško. Mums tai nepriimtina. **Mūsų tikslas – ne kovoti, o atvirai kalbėtis visais rūpimais klausimais** (net ir pačiais jautriausiais), ieškant bendrų sprendimų. Tad šiandien tiek Lietuvai, tiek pačiai Rusijai naudingesnė santykių strategija yra ekonomikos, istorijos ir kultūros depolitizavimas kantriai ieškant bendros, bendražmogiškųjų vertybių ir istorinio teisingumo neišplaunamos politinės kalbos. Šią poziciją viešai pakartojo mūsų naujai paskirtas ambasadorius Rusijoje R. Norkus. Atrodo, tam pritarė ir Rusijos prezidentas.

Apmaudu, kad šią atsargią, bet ramią ir dalykinę santykių eigą abiejose šalyse kartais

(Nukelta į 4 psl.)

Jungtinių Amerikos Valstijų ekonomika ir vėl sparčiai auga, tačiau susiduria su sunkiais iššūkiu, teigia JAV izdo sekretorius Timothy Geithner. *ELTA*

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Seimo pirmininkė Irena Degutienė nusivylusi politika. „Aš esu visiškai nusivylusi politika ir tikrai tokių smūgių, kokių teko atlaikyti per pastaruosius mėnesius, per visą gyvenimą nėra buvę.“ Paklausta, ar ketina tęsti politikės pareigas, tiesiai neatsakė: „Viską svarstau ir apsispręsiu, žiūrėdama, kas čia toliau atsitiks. Kol kas į tą klausimą nenorėčiau atsakyti“. Per nepriklausomos valstybės istoriją ne vienas politikas pasitraukė iš arenos, sakydamas, jog nesitikėjo, kad joje yra tiek daug purvo. I. Degutienę užgavo socialdemokrato ir valdančiosios koalicijos partnerių libercentristų užuominos, kad ji savo artimiesiems praėjusių metų rudenį galėjo perduoti informaciją apie būsimą „Snoro“ banko nacionalizavimą, todėl giminės ar ir kiti asmenys esą galėjo išgelbėti šiame banke laikomus pinigus. „Tai šiurkštaus melo, šmeižto, kiek buvo išpilta apie mane, mano šeimą, artimuosius, tikrai nesu sulaukusi per visą gyvenimą“, – rašė „Lietuvos rytas“.

Prezidentė D. Grybauskaitė pateikė įstatymo pataisas, kuriomis siekiama užkirsti kelią bylų vilkinimui teisme. Pataisose numatyta, kad gynėją bus galima skirti tais atvejais, kai iš anksto aišku, kad bylos nagrinėjimas truks ilgai, ir kai gynėjai sąmoningai nedalyvauja posėdžiuose, stabdo teismo eigą. Pastaruoju metu dėl advokatų keitimo ar jų nedalyvavimo posėdžiuose stringa Darbo partijos vadovo V. Uspaskicho bylos nagrinėjimas.

Ikteisminio tyrimo terminą Vytauto Pociūno mirties priežastiai ir aplinkybėms nustatyti prokuratūra pratęsė dar mėnesiui. Valstybės saugumo departamento karininkas V. Pociūnas žuvo Breste, Baltarusijoje, 2006 metų rugpjūčio 23 d. prieštarinomis aplinkybėmis iškritęs ar išmestas per viešbučio „Inturist“ kambario langą. Manoma, kad jis prieš savo norą buvo išsiųstas į Baltarusiją.

Lietuvos aukštosios mokyklos, priimdamos studentus, galės pačios įvertinti jų užsienyje įgytą vidurinio ar aukštosios mokyklos diplomą. Tokią tvarką patvirtino Vyriausybė. Iki šiol tokį vertinimą vykdė Studijų kokybės centras, o pripažinimą – Švietimo ir mokslo ministerija.

Lietuvos Teisingumo ministerija, atsakydama į Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos rekomendacijas, pareiškė nenumatanti suvienodinti tos pačios ir skirtingų lyčių porų teisių. Atsakyme JT nurodoma, kad Lietuva nesiaurina tautinių mažumų teisių ir laisvių, taip pat kaip tinkamas vertina esamas pilietybės įgijimo sąlygas, prieglobsčio prašytojų, darbuotojų migrantų teises.

Artūras Poviliūnas Lietuvos tautinio olimpinio komiteto pasirengimą Londono olimpinėms žaidynėms įvertino 95 proc. Planuojama, kad vasaros olimpiadoje rungtyniaus 62-65 Lietuvos sportininkai – maždaug 50 individualių sporto šakų atstovų ir vyrų krepšinio rinktinė. Lietuvių delegacija jau Londono olimpiniam kaimelyje apžiūrėjo namą, kuriame bus apgyvendinti lietuviai. Visai delegacijai kaimelyje skirtos 135 vietos, bet galutinis skaičius bus mažesnis, nes ne visi sportininkai įveiks atrankos barjerą.

2011–2012 mokslo metų pradžioje Lietuvos aukštosiose mokyklose studijavo 4,5 tūkst. užsieniečių, pranešė Statistikos departamentas. Universitetuose studijavo 4,2 tūkst., o kolegijose – 292 užsieniečiai. Palyginus su 2010–2011 m., užsieniečių studentų padaugėjo 332 asmenimis, arba 8 proc. Studentai užsieniečiai sudarė 2,5 proc. visų šalies aukštųjų mokyklų studentų.

Iš Europos valstybių – Baltarusijos, Rusijos Federacijos, Ispanijos, Lenkijos, Ukrainos – yra atvykę 3,8 tūkst., arba 86 proc., studentų užsieniečių. Kas dešimtas (11 proc.) studentas yra atvykęs iš Azijos, po 1,5 proc. – iš Afrikos, Šiaurės ir Pietų Amerikos, 0,1 proc. – iš Australijos. 2011–2012 mokslo metų pradžioje 78 proc. studentų užsieniečių Lietuvoje siekė bakaluro, 12 proc. – magistro laipsnio, 9 proc. rinkosi vientisąsias, o 1 proc. – doktorantūros studijas.

Izraelio min. pirm. B. Netanyahu ir JAV prez. B. Obama stengėsi rodyti gerą nuotaiką, bet nesutarimų neišvengė, kai svečias vėl prašė priimamas į Baltuosius rūmus.

Reuters

JAV prez. Barack Obama ir D. Britanijos ministras pirmininkas David Cameron kovo 14 d. Ovaliniame kabinete, prezidentūroje, apatarrė pasaulio problemas ir pažymėjo, kad jų nuomonės sutapo visais, net ir Vidurio Rytų taikos, ir karių išvedimo iš Afganistano 2014 metais klausimais.

NYT

RUSIJOJE VYKO PREZIDENTO RINKIMAI

Didžiausioje pasaulio šalyje, apimančioje devynias laiko zonas, balsavimo maratonas truko 21 valandą. Pirmieji balsuoti galimybę turėjo Čiukotkos autonominės apygardos, taip pat Kamčiatkos ir Magadano gyventojai, o balsavimą baigė tarp Lenkijos ir Lietuvos įsiterpusi Karaliaučiaus sritis.

Kaip ir buvo prognozuojama, jau pirmajame rinkimų etape nugalėjo dabartinis premjeras Vladimir Putin.

Kaip praneša naujienų agentūra *ITAR-TASS*, preliminariais duomenimis, V.Putin gavo 63,71% balsų, t.y. už jį balsavo 44,9 mln. rinkėjų. Antrasis liko Genadij Ziuganov su 17,19%, jam savo balsą atidavė 12 mln. rinkėjų. Verslo magnatas Michail Prochorov gavo 7,86% balsų (5,4 mln. balsų) ir aplenkė ekscentrišką populistą Vladimir Žirinovskij, kuris liko ketvirtoje vietoje su 6,23% balsų, t.y. jam savo balsą atidavė 4,3 mln. rinkėjų. Paskutinę, penktą, vietą užėmė j kairę linkstantis buvęs aukštųjų rūmų pirmininkas Sergej Mironov su 3,85% balsų (2,7 mln. balsų).

Vladimir Putin susigrąžino Rusijos prezidento postą per rinkimus, kurių rezultatai šalyje buvo itin kontrastingi: nuo beveik vienbalsio palaikymo griežtai kontroliuojamame Šiaurės Kaukaze, iki 20% balsų praradimo Maskvoje.

Nors bendri balsų skaičiavimo rezultatai rodo, kad V.Putin iškovojo neginčijamą pergalę, jo palaikymas dviejuose didžiausiose miestuose - Maskvoje ir Sankt Peterburge - buvo daug mažesnis negu 2004 metais, kai jis paskutinį kartą kandidatavo į šalies vadovo postą. Sostinėje ir didžiausiame šalies mieste Maskvoje, turinčioje per 11 mln. gyventojų, V.Putin tesurinko 47,06% balsų, rodo preliminarūs rezultatai. Jeigu tokie rezultatai būtų buvę visoje

šalyje, V.Putin būtų tekę kovoti antrajame rinkimų rate. Šie rezultatai patvirtina protestų lyderių prognozes, kad V.Putin palaikymas bus daug mažesnis. Per rinkimus 2004 metais jis sostinėje surinko 68,6% balsų.

Abiejuose didžiausiose miestuose neblogo pasirodė milijardierius Michail Prochorov, kurio verslui palanki ir liberalesnė pozicija sudomino turtingesnius rinkėjus. Be to, balsavimą Maskvoje ir Sankt Peterburge atidžiai stebėjo tarptautiniai stebėtojai. Kaip rodo preliminarūs rezultatai, vos prieš kelis mėnesius į politiką žengęs M.Prochorov Maskvoje surinko 20,36% balsų, įveikdamas veteraną Komunistų partijos vadą Genadij Ziuganov, likusį antroje vietoje šalies mastu. Kai kuriuose Maskvos rajonuose M.Prochorov buvo populiariausias kandidatas, nurodė rinkimų pareigūnai.

Savo gimtajame Sankt Peterburge V.Putin, kaip rodo preliminarūs duomenys, užsitikrino 58,78% rinkimų dalyvių palaikymą, nors 2004 metais šiame mieste už jį balsavo 75% rinkėjų. Tuo tarpu M.Prochorov čia surinko 15,52% balsų.

Atokiuose regionuose V.Putin sekėsi geriau, kai kur rezultatai buvo nepaprastai jam palankūs. Sibiro pietrytiniame Tuvos regione už V.Putin balsavo lygiai 90% rinkėjų, rodo pirminiai rezultatai. Centriniam Mordovijos regione, garsėjančiame laisvės atėmimo kolonijomis, V.Putin palaikė 87,06% rinkėjų. Tačiau labiausiai V.Putin palaikė mažytės Šiaurės Kaukazo respublikos, kuriose itin didelis rinkėjų aktyvumas ir palankumas valdančiajam režimui daugeliui kelia abejonių, ar šie rinkimai išties buvo laisvi ir slapti. Čečėnijoje, į kurią V.Putin pasiuntė karių, kilus antram karui su separatistais 1999 metais, už jį, kaip rodo preliminarūs

duomenys, balsavo 99,76% rinkėjų, kurių aktyvumas buvo 99,61 procento. Kiti kandidatai surinko ne daugiau nei po 200 balsų. Čečėnijos vadas Ramzan Kadyrov, dažnai demonstruojantis savo ištikimybę V.Putin, savo pranešime pirmadienį pareiškė: „Manau, logiška ir sąžininga, kad absoliuti dauguma respublikos rinkėjų balsavo už Vladimir Putin“.

Rusijos prezidento rinkimai buvo pristatomi kaip tapsiantys švariausiais ir skaidriausiais, tačiau žiniasklaida skelbia, kad pažeidimų daugybė - tiek senų būdų, tiek visiškai naujų. Kaip skelbia portalas *newsru.com*, stebėtojai praneša apie masines „balsų vagystes“ bei apsišaukėlius stebėtojus, kurie blokuoja įėjimą į rinkimų apylinkes tikriesiems stebėtojams. Ir toliau naudojamas seniai Rusijoje paplitęs „karuselės“ būdas, kuomet žmonės pasinaudoja rinkimuose nedalyvaujančių žmonių rinkimų biuleteniais - jie važinėja po kelias apylinkes ir, padedami nesąžiningų stebėtojų, sugeba balsuoti bent kelis kartus. Yra užfiksuota, kaip policija sulaiko automobilį, kurio keleiviai prisipažįsta, kad jie balsavo kelis kartus.

V.Putin iki šiol dar nebuvo tekę vadovauti esant kitokiai padėčiai negu besąlygiškas pasitikėjimas jo autoritetu, ir tik nedaugelis drįsta prognozuoti, kaip jis gali reaguoti dabar. „Sistamai reikalingos esminės politinės ir ekonominės reformos. Tačiau (V.Putin) neturi nei finansinio, nei politinio kapitalo, kad tai pasiektų“, - sakė Maskvoje veikiančios Aukštosios ekonomikos mokyklos ekspertas Mark Urnov. Londone įsikūrusio politikos instituto „Chatham House“ nuomone, V.Putin sugrįžimas yra „naujausias etapas besitęsiančiame blogėjimo procese, o ne atsinaujinimo pradžia, kaip galbūt tikisi kai kas Vakaruose.“

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President
Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

 2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas
DIRVA (UPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai gražinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

MŪSŲ KELIAS

Ką tik minėjome Kovo 11-ąją – Lietuvos džiaugsmo šventę, kai šalis vėl tapo nepriklausoma valstybe.

Daug valstybių savo žmonėms dažnai primena buvusias kovas, kad jų sąmonėje nuolat būtų gyvas laisvės troškimas, perduodamas iš kartos į kartą.

Prisiminkime ir mes, kad 1990 m. kovo 10 d. Vilniuje buvo renkamas naujai išrinktos Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos pirmininkas. Balsuojama buvo už dvi kandidatūras: Algirdą Mykolą Brazauską ir Vytautą Landsbergį.

Savo kalboje A.M.Brazauskas pastebėjo, kad politinės Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas turi būti kartu su ekonominių ryšių stiprinimu. „Vien politinio įtvirtinimo nepakanka – jis turi būti, mano supratimu, lygia greta statomas ant tvirtų ekonominių pagrindų“, – sakė jis.

Vytautas Landsbergis, kalbėdamas apie programinę Lietuvos kryptį, pabrėžė tas idėjas, kurios skelbiamos Sąjūdžio rinkiminėje platformoje ir Atgimimo meto permainingose. „Mūsų bendras uždavinys yra atkurti savo valstybę ir kurti ją toliau. Tos kūrybos galias atskleidžia tik laisvi žmonės laisvoje žemėje. Mums reikia ateiti į savo laisvą žemę ir apginti mūsų pačių, mūsų vaikų gyvenimą“.

Dar 1989 m. balandžio 27 d. „Sąjūdžio žiniose“ prof. V.Landsbergis drąsiai rašė: „Lietuvoje vyksta intensyvūs visuomeninių jėgų organizavimosi ir apsisprendimo procesai. Sąjūdžio veikloje ypač svarbūs buvo du momentai: Vasario 16-osios dienos Deklaracija, pabrėžusi nepriklausomo liaudies apsisprendimo principą ir TSRS liaudies deputatų rinkimai, parodę Lietuvos žmonių absoliučios daugumos paramą Sąjūdžio programai.“

Tos pačios dienos vakarą paaiškėjo, kad Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininku išrinktas prof. V. Landsbergis. Už jį balsavo 91 deputatas, prieš 42, o už A.M.Brazauską – 38, prieš – 95. Tada deputatai priėmė deklaraciją „Dėl Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatų įgaliojimų“, kurioje atkreiptas dėmesys į tai, kad Lietuvos rinkėjai, suteikdami deputatams tautos įgaliojimų statusą, įpareigojo juos atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Deklaracijoje nutarta nuo 1990 metų kovo 11 dienos, 18 valandos, Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą vadinti Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą. Po to sesijoje patvirtintas įstatymas, kuriame nuspręsta „Konstitucijoje ir kituose teisiniuose norminiuose aktuose vartoti vienintelį oficialų valstybės pavadinimą **Lietuvos Respublika**. Vytis paskelbtas oficialiu Lietuvos Respublikos valstybės herbu ir ženklu, o Lietuvos Aukščiausios Tarybos pavadinimas pakeistas į Lietuvos Respublikos Aukščiausiąją Tarybą“.

Ruošiantis skelbti Nepriklausomybės atkūrimo aktą, kaip mums priminė „XXI amžiaus“ laikraščio puslapiuose, vienas aktyviausių to meto politikų ir Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo vadovų Česlovas Stankevičius, reikėjo laviruoti diplomatiniais kanalais. Nors sprendimas jau buvo aiškus iš vasario 24 dienos rinkimų, padėtis vertė skubėti. Ir štai dėl ko: Kremliuje jau buvo baigiamas rengti „neištvojimo iš SSRS mechanizmas“. Maskvoje bijota, kad „nepaklusnūs

TIK TIESA GYDO IR LAISVINA

Atšventėme Nepriklausomybės atkūrimo šventę. Labai norėtusi, kad jos neužgožtų politinių barikadų statybos valstybės viduje. Skandalai sudrebina mūsų politinį gyvenimą ne pirmą ir tikrai ne paskutinį kartą. Pirmiausia, todėl kad nė karto dar neteko aiškinantis kurias nors negeroves pasiekti tikro aiškumo, leidžiančio padėti tašką. Tebuvo vien klausukai, kableliai ir daugtaškiai, po kurių politinėje scenoje iš esmės niekas nepasikeisdavo. Iš tribūnų girdėdavome pasakojant apie pavogtus milijonus, neteisėtus sandorius, kalbas apie apsilvymą būtinybę, tačiau netrukus skandalas pabodavo, dėmesys nukrypdavo prie kitų problemų. Užkratas valstybės organizme išlikdavo, kad po kurio laiko vėl supūliuotų nauja politinė žaizda ir vėl visi kurį laiką vaikščiotume perkreiptais veidais.

Visi šie politiniai skandalai tikrai nesumenkina atkurtos Nepriklausomybės vertės. Tik patvirtina, kad laisvės kova nesibaigia, paskelbus laisvės deklaraciją, o tiesa laisvam žmogui ne mažiau svarbi nei totalitarinio kalėjimo gyventojui.

Todėl man šiandien norisi atkreipti dėmesį į labai svarbią sukaktį, kurią netrukus minėsime – kovo

19 dieną sukanka keturiasdešimt metų, kai pasirodė pirmasis Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos numeris. Mano įsitikinimu, mes dar pernelyg menkai įsiamoninome šio įtakingiausio pagrindinio leidinio reikšmę. Net septyniolika metų sovietinis saugumas nesugebėjo užkirsti kelio *Kronikai*. Tai buvo bene pirmasis ryškus ženklas, kad laisvės dvasia stipresnė už visą totalitarinę sistemą. Taip pat tai buvo tiesos terapija melo užnuodytame pasaulyje.

Kronika drąsino kovoti ir kartu mokė veikti išmintingai ir sąžiningai. Man asmeniškai didesnis stebuklas yra net ne tai, kad KGB nesugebėjo sustabdyti *Kronikos*, kiek tai, kad per 17 metų aštuoniasdešimt viename numeryje sovietinės sistemos tarnai nesugebėjo atrasti jokių prasilenkimų su tiesa, nieko, kas *Kronikos* leidėjus galėtų kompromituoti.

Šiandien mums sunku įsivaizduoti, kokiomis sąlygomis *kronika* buvo leidžiama, kokių atsargumo priemonių teko paisyti, kaip sudėtinga buvo tikrinti pranešimus apie valdžios nusikaltimus prieš tikinčiuosius.

Kronikos redaktorius Sigitas Tamkevičius, paklaustas, kaip sugebėjo atskirti grūdus nuo pelų tokio- mis sudėtingomis sąlygomis,

teigia, kad svarbiausias principas buvo tai, jog į *Kroniką* patekdavo tik visiškai patikima informacija. Visa tai, kas kėlė bent mažiausią abejonę, buvo atmetama. Visos pikantiškos detalės, skirtos ne tiek tenkinti mūsų teisę žinoti tiesą, kiek smalsulį, taip pat nepatekdavo į leidinį. Visa tai pavertė *Kroniką* itin galingu ginklu kovoje už laisvę.

Šiandien žurnalistai, politikai turi kur kas geresnes sąlygas patikrinti turimą informaciją, tačiau labai trūksta meilės tiesai, ypač kai ji nėra patogi. Beje, visai neseniai mums tai puikiai priminė didis kovotojas už laisvę, Lietuvos bičiulis Sergej Kovaliov. Kalbėdamas iš Seimo tribūnos, jis klausė: **ar atsiras Europoje valstybės vadovas, kuris išdrįs nepasveikinti Rusijos prezidentu išrinkto Vladimir Putin, akivaizdžiai niekinančio žmogaus teises ir pavertusio politinę sistemą marioniečių teatru?** S. Kovaliov klausė: ar galime kalbėti apie pagarbą žmogaus teisėms, jei niekaip nereaguojame į V. Putin nusikaltimus ir siunčiame jam mandagius sveikinimus?

Tiek 1972 metais, kai pasirodė pirmasis *Kronikos* numeris, leidžiamas žmonių, puikiai supratusių, jog jų tarnystė žmonėms beveik garantuotai baigsis lageriu, tiek dabar kiekvienas renkams, kiek mums brangi tiesa, ką esame pasiryžę paaukoti, kad vadautumės iš kreivų veidrodžių įtakos.

Šią savaitę mirė vienas iš uolių *Kronikos* talkininkų – Vladas Lapienis, sulaukęs net 105 metų, kankintas KGB rūsiuose, kalėjęs lageriuose. Jo mirtis patraukė kur kas mažiau politikų ir žurnalistų dėmesio nei bet kurios žymesnės okupacinės valdžios marionetės laidotuvės. Ne mažiau paradoksalu, jog ir šiandien *Kronikos* leidėjai ir talkininkai gyvena kur kas skurdžiau nei jų tardytojai ar sovietinio saugumo funkcionieriai, neretai ir toliau užimantys įtakingus postus. Tiesa, kaip patys *Kronikos* bendradarbiai teigia, jie didesni turtuoliai už daugelį šiandienos turčių, nes negrauzia sąžinę, niekada neišdavė pačių savęs, pažįsta laisvės ir tiesos skonį.

Sveikindamas visus Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga, noriu ir visiems mums palinkėti tokių turtų. Tik tiesa išlaisvina, o visa kita tėra grandinės, kuriomis patys save susi-kaustome.

S. Tūbėnas

 Andrius Navickas
 bernardinai.lt

lietuviai” tuoj atsiskirs ir tai sukels domino poveikį kitoms respublikoms, pusšimtį metų buvusioms nelaisvėje. Bet tokį sąjūdį nebepajėgė sustabdyti nei M.Gorbačiovo apsilankymas sausio mėnesį Vilniuje, nei jo grasinimai sunkumais.

Tad Maskvai reikėjo skubėti - kovo 13 d. buvo kviečiamas SSRS liaudies deputatų suvažiavimas, kuris turėjo patvirtinti tą „neištvojimo mechanizmą“. Kad nekiltų naujų kliūčių, reikėjo skubėti ir Vilniui skelbti nepriklausomybę.

Todėl 1990 m. kovo 11 dieną, 22 val. 44 minučių absoliučia balsų dauguma, 124 deputatams balsavus už, nė vienam nebalsavus prieš ir tik 6 susilaikius, priimtas Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo Aktas, kuriame rašoma: „Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.“ Po Nepriklausomybės Aktu pasirašė visi už jį balsavę deputatai.

Po to AT patvirtino įstatymą, kuriuo remiantis sustabdytas LTSR ir SSRS Konstitucijų galiojimas Lietuvos teritorijoje. Sesijos pabaigoje Lietuvos Respublikos AT kreipėsi į pasaulio valstybes, tikėdamosi jų paramos ir solidarumo. „Mūsų sprendimas nėra nukreiptas ne prieš vieną valstybę, ne prieš vieną Lietuvoje gyvenančią tautybę. Tai kelias, kuris leidžia užtikrinti Lietuvoje žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises, atsiverti laisvam bendravimui, įnešti mūsų atsakomybės ir darbo indėlį į kuriamą teisingumą ir santarvės pasaulį. Tepadedu mums Dievas ir visi geros valios žmonės“.

Rusija, tapus Boris Jelcin prezidentu, pripažino visišką Lietuvos nepriklausomybę 1991 m. liepos 29 d. su Lietuva pasirašydama sutartį. Pirmoji Lietuvos nepriklausomybę pripažino Islandija. Pagal istoriką Edvardą Gudavičių, „Kovo 11-oji tapo pradžia sugriovusi Sovietų imperiją. Lietuvoje ji lygi Vasario 16-ajai, o pasaulyje - bent jau su Wilson 14 punktu ir Atlanto chartija“

ČIKAGOJE DAR VYKS NATO SUSITIKIMAS

JAV prezidentas Barack Obama netikėtai perkėlė G-8 viršūnių susitikimą iš savo gimtojo miesto į Camp David.

Tačiau visas kompleksas rūpesčių dėl miesto centro saugumo pasilieka. Čikagoje gegužės 20-21 d. vis dar vyks NATO viršūnių susitikimas, o tai reiškia, kad į miestą suplūs tūkstančiai diplomatų ir protestuotojų.

Staigus G-8 susitikimo vietos pakeitimas įvyko po to, kai meras Rahm Emanuel ir miesto taryba kelis mėnesius ruošėsi šiems susitikimams kaip ypatingos svarbos tarptautiniams įvykiams, pritraukiantiems didžiulį pasaulio dėmesį į Čikagą, kadangi per pastaruosius tris dešimtmečius ir G-8, ir NATO susirinkimas nebuvo organizuojami tame pačiame mieste.

Po prezidento pranešimo, mero administracija tikino, kad iš esmės niekas nepasikeitė. Niekas viešai nekomentavo fakto, kad Čikaga neva buvo pasirinkta klaidingai kaip tinkama susitikimo vieta G-8 vadovams aptarti masę ekonominių, politinių ir saugumo klausimų. Trumpas pranešimas iš Baltųjų rūmų leido suprasti, kad Čikaga būtų pernelyg didelė erdvė tokiam susitikimui ir vadovų diskusijos nebūtų dėl vaisingos pernelyg blaškomo dėmesio.

G-8 viršūnių susitikimai visada pritraukdavo minias ne visada taikiai nusiteikusių demonstrantų ir susitikimo vietos perkėlimas į atokų užkampį Meriland kalnuose galbūt sumažins galimybę, kad rinkimų metais bus patirta gėdinga netvarka prezidento gimtojo

miesto gatvėse. Kol kas protestų vadovai pranešė, kad G-8 viršūnių susitikimo vietos perkėlimas jų nė kiek netrikdo ir jie vis dar planuoja taip pat masiškai užplūsti gatves NATO vadų susitikimo proga. Tai tik šiek tiek palengvins saugumo priemones, kurios iš pradžių buvo planuojamos dviems pasaulinio masto susitikimams, turėjusiems vykti vienas po kito nuo gegužės 19 d.

Nacionalinio saugumo tarybos atstovė spaudai Caitlin Hayden pabrėžė, kad praityje G-8 susitikimai visada vykdavo atokiose vietose ir dabar buvo nuspręsta daryti taip pat, tačiau tai niekaip nesusiję su abejonėmis dėl Čikagos miesto galimybių susitvarkyti su tokio lygio įvykių organizavimu bei saugumo užtikrinimu. B.Obama padėjėjai teigia, kad prezidentas pradėjo svarstyti galimybę perkelti minėtą susitikimą į atokesnę vietą prieš pora savaitių.

R.Emanuel, kuris buvo B.Obama štabo viršininkas prieš grįždamas į Čikagą 2010-aisiais, įkalbinėjo savo buvusį viršininką, kad šis sutiktų organizuoti abu aukšto lygio susitikimus Čikagos mieste. Kelis mėnesius R.Emanuel aiškino, kaip dvi susirinkimų sesijos apsimokėtų miestui tiek ekonomiškai, tiek reikšmingumo pasaulio aktyse prasme. Meras vis pabrėždavo, kaip reta yra organizuoti abu susitikimus tame pačiame mieste beveik vienu metu, jis net pavadino įvykius savotiška savo Olimpiada, padarydamas nesubtilią aluziją į prieš jį buvusio mero Richard Daley nepavykusį planą oraga-

nizuoti 2016-ųjų pasaulio žaidynes Čikagoje. Po pranešimo apie G-8 viršūnių susitikimo vietos perkėlimą, R.Emanuel liko už uždarytų durų ir nedarė jokių viešų pareiškimų, tačiau jo atstovė spaudai pranešė, kad iš esmės niekas nepasikeitė ir vien NATO viršūnių susitikimas atneš milžinišką naudą miestui.

Kai kurie iš dalyvių turės dalyvauti abiejuose viršūnių susitikimuose, nors su skirtingomis misijom. Šiaurės Atlanto sutarties organizacija, suformuota Šaltojo karo pradžioje, yra karinis 28 vakarų šalių aljansas, kuris tarp kitų dalykų yra susijęs su Afganistano okupacija. Aštuonių šalių Grupė (G-8), sudaryta iš JAV, Rusijos, Japonijos, Kanados, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos ir Didžiosios Britanijos, koncentruojasi į ekonomikos politiką.

Iš viso jau vyko 25 Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos susitikimai nuo to laiko, kai ji buvo įkurta 1949-aisiais, pranešė Čikagos susitikimo organizatoriai. Paskutinis NATO viršūnių suvažiavimas vyko 2010-aisiais Lisabonoje, Portugalijoje. Tuo metu ten vyko demonstracijos ir buvo suėmimų, tačiau ne tokiais mastais, kaip vadovų, atsakingų už sprendimus globalinės ekonomikos klausimais, tokių kaip G-8, susitikimų metu.

NATO centrinė būstinė yra Briuselyje, organizacija buvo suformuota pagrįdė kaip vieninga atsvara sovietų agresijai. NATO vadovavo Afganistano konfliktui 2003-aisiais, o pernai JAV įsikišo į Libijos

Čikaga.

Wikipedia.org

konfliktą taip pat su NATO palaiminimu.

Manoma, kad prezidento B.Obama vadovaujamo susitikimo jo gimtajame mieste gegužės 20-21 d. metu bus aptarinėjami tokie klausimai kaip Afganistano ateitis bei branduolinė gynyba.

Po savaitgalinio susirinkimo kalnuose daugelis G-8 vadovų turės atvykti į Čikagą, į NATO viršūnių suvažiavimą, o tai viena priežasčių, kodėl saugumas turės išlikti tokio paties lygio nežiūrint į tai, kiek susitikimų bus organizuojama pačioje Čikagoje. Be to,

NATO organizacijai, turinčiai daugiau narių nei aštuonių industrinių šalių grupė, priklauso šešios iš aštuonių G-8 grupės narių (be Rusijos ir Japonijos), tad vien tik NATO susitikimas pritrauks minias lankytojų į miestą bei pakankamai pasaulinio dėmesio. **NATO priklauso 28 šalys narės ir 40 šalių partnerių**, Čikagos miesto vadovybė dar nepaskelbė, kur delegacijos bus apgyvendintos, kur maitinamos ir kur vyks kiti renginiai. Washington yra vienintelis kitas JAV miestas, kuriame jau vyko NATO viršūnių susitikimas.

(Atkelta iš 1 psl.)

RUSIJOS SUSILAIKYMO...

norima išbalansuoti ir – kaip rodo mūsų opozicijos vedlių komentarai Rusijos tema – iš naujo politizuoti.

Rusijai reikia ne pasidavėlių, o partnerių

Mūsų opozicijos vadovų reakcija į paskutiniuosius Rusijos prezidento rinkimus verčia suabejoti, ar pasirodusi visavertė partnerystė su Rytų kaimyne pati Lietuva. Naujoji Lietuvos politikos žvaigždė Vladimiras Romanovas, sveikindamas bendravardį su laimėtais rinkimais, demokratiją suskubo lyginti su banditizmu. Etatinis jo vakarėlių dalyvis G. Kirkilas prakalbo apie būtinybę vienašališkai perkrauti Lietuvos politiką, kad „perkąstume rusiškąjį riešutą“. O Darbo partijos galva mintija apie Rusijos demokratijos proveržius ir posūkius. Visi šie revoliucine dvasia kvepiantys

komentarai Lietuvos žiniasklaidoje atrodo komiški: juk pasaulis kaip tik pripažįsta, kad vienintelis Rusijos rinkimų pokytis – bundanti visuomenė, o ne valdžia.

Paskutiniųjų prezidento rinkimų Rusijoje rezultatai reiškia, kad radikalūs posūkliai Lietuvos užsienio politikoje būtų netikslingi ar netgi pavojingi. Tai, ko šiandien reikia, yra nuoseklus atviro dialogo tęstinumas. Esame pasiryžę toliau dirbti senąja – ekonomikos, istorijos ir kultūros depolitizavimo – vaga, kol jautriausiais klausimais bendromis pastangomis surasime bendrą vertybinę politinę kalbą. Tie, kurie tam nepritaria ir siūlo žengti ekonomikos politizavimo keliu, matyt, visų pirma skaičiuoja savo asmeninius dividendus.

Didžioji dalis socialdemokratų retoriškai klausia, ko mes bijome Rusijos naftotiekio bei dujotiekio, ir kartu su

partijos kolegomis siūlo tvirtai surišti dvišalę partnerystę bendrais dujų vamzdžiais. Mano įsitikinimu, toks politikos „perkrovimas“ tik sustiprintų įtampas, kurias šiandien, depolitizuodami ekonominius ryšius, siekiame panaikinti. Energetikos savarankiškumas, skaidrumas ir konkurencingumas yra naudingesnis pasirinkimas ne tik Lietuvos žmonėms (kuriems ligšiolinės šilumos ir elektros tiekimo kainos yra per didelės), bet ir pačiai Rusijai, kurios vadovai pagrindiniais šalies iššūkiais pripažįsta esant korupciją ir per didelę ekonomikos priklausomybę nuo energijos žaliavų eksporto.

Ekonomika – ne vienintelė sritis, kurią santykiuose su Rusija siūloma politizuoti. „Geresnės politikos“ sumetimais yra norinčių at mesti referendumu išreikštą tautos nuomonę dėl okupacijos žalos mūsų valstybei bei grąžinti

sovietinės istorijos versiją į mokyklinius vadovėlius. Pavyzdžiui, A. Sysui užteko drąsos pasirašyti deklaraciją, kuri kritiką Stalinizmui įvardina antisemitine. Pamanytum, kad tai daryta iš pagarbos Holokausto tragedijos unikalumui. Bet faktas, kad Seime, balsuojant dėl žydų turto kompensavimo įstatymo, pagarbos balsuoti teigiamai Sysui pritrūko, įrodo, kad nacizmo ir stalinizmo nusikaltimų priešinimas tėra būdas pateisinti sovietinę praeitį. Bet ar ši praeities restauracija tikrai naudinga Lietuvai ir pačiai Rusijai? Nejaugi tai geriausias būdas siekti „geresnės politikos“? O gal verčiau spęskime istorinius klausimus pagal istorinio teisingumo ir tarptautinės teisės, o ne galios politikos dėsnius?

Lietuvos politikus kviečiu rimtai persvarstyti savo vizijas Rusijos atžvilgiu. Siūlymai apversti dabartinį santykių

kursą ir degančiomis akimis politizuoti nelengvus, tačiau dalykiškus ir gana rezultatyvius santykius su Rytiniais kaimynais, man atrodo atmesnini ir eskaluojantys įtampą visuomenėje.

Matyt, geriausias paaiškinimas, kodėl skamba tokie siūlymai, glūdi viešojoje G. Kirkilo išpažintyje: „Tačiau juk reikia nors kažko siekti, galbūt keisti, jei nėra jokios naudos iš dabartinės situacijos.“ Tai simptomiška visos Lietuvos socialdemokratijos mintis: alkaniems liūtams, kadaise dėl „geros politikos“ už dyką pardavusiems Lietuvos dujas kartu su vamzdžiais, „nėra jokios naudos iš dabartinės situacijos“. Todėl jie sieks „nors kažko“, bet tik ne tikros partnerystės su Rusija, paremtos skaidriais ekonominiais santykiais, atvirumu ir bendrų vertybių jungtimis. O ko sieks Lietuva ir Rusija?

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

MARIA PIETROVSKIENĖ (1894-1958)
STANISLAVAS PIETROVSKIS (1892-1975)

Ūkininkai, Pašilaičių kaimas, Vilniaus rajonas

APDOVANOTI ŽŪVANČIŲJŲ GELBĖJIMO KRYŽIUMI (1999)

Sklaidydamas šeimos popierius, aptikau laišką iš Amerikos, pasiekusį mano motiną penkiasdešimt kažkurių metų pradžioje. Netgi pašto antspaude nepavyko išvelgti datos, vien juodulį „mieždunarodnoje“.

„Brangieji Jadzia ir visa šeimynė, džiaugiuosi, kad pas Jus viskas gerai, kad sveikas brangusis Tėtė Stanislasas...“

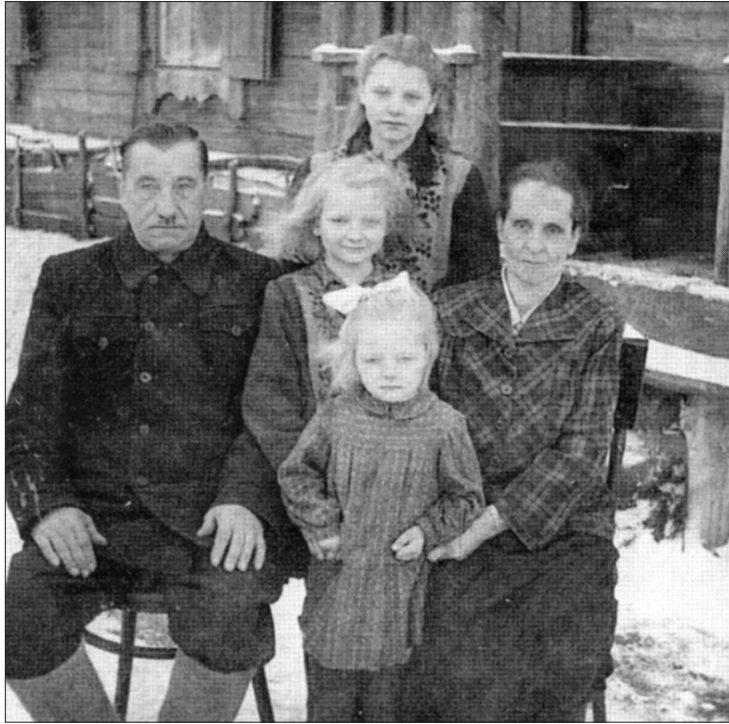
Rodos, laiškas kaip laikas, išvedžiotas neįgudusią ranka, su rašybos klaidomis. Pasakojimas apie žemiškus dalykus, apie tai, jog dukra Krysia ištekėjo, turi dvi dukreles ir sūnų, jog kartu su Nochimu laiško autorė turi mėsos parduotuvę ir to pakanka pragyvenimui, jog apskritai skūstis nuodėmė. Toliau pranešama, jog Leiba su Leibiene gyveno kaime, augino vištas, tačiau vėliau metė šį užsiėmimą. Nūn juodu atkako į Niujorką, ir jiems vėl gerai sekasi. Laiško autorė pažada siuntinį, siunčia linkėjimus ir bučiuoja

„milijoną kartų“.

Pilkas vokas, šiek tiek apgadintas laiko. Rašė Sonia Golab - 1920 Woltuway, Bronx 53, N.Y. Gatvės pavadinimas tikriausiai kitoks, nes visai menkai tejskaitomas.

Atkuriu paskiras vaikystėje girdėtų istorijų atkarpas. Per karą mano senelis Stanislasas Pietrovskis išgelbėjo kelias žydų šeimas. Tėvai, deja, atsisveikino su šiuo pasauliu dar gana jauni, ir aš mažai nežinau apie mamos bičiulystę su Sonia Golab. Tik pamenu, kaip mes vakarais kaulydavome papasakoti siaubingų karo smulkmenų. Senelis gyveno miesto pakraštyje. Jo vieniša sodyba stovėjo vidury lauko. Ant senelio hektarų vėliau išdygo visas akmeninis Pašilaičių atžalynas. Netoliese elektros tinklų pastotės. Keli medžiai ženklina kadais čia buvusios sodybos vietą.

Prieš didžiąją šio amžiaus audrą senelis buvo žemdirbys, turėjo ūkį ir iš jo gyveno. Visai, beje, neblogai. Per

Maria ir Stanislasas Pietrovskiai su anūkais (1953)

karą jis padėjo žydams. Jie dirbo tame ūkyje samdiniais, ir šeimyna dėl to tarsi padidėdavo. Murzini, nudirbtomis rankomis, toje vietoje žydai nelabai krito į akis, nors - ką čia ir kalbėti - rizika buvo didelė. Priemiestinis ūkis, kaip ir netoliese esantis pušy-

nas, buvo dažnai apžiūrimas policijos. Būta akimirų, kai šeima jau stovėjo prie sienos, kurią buvo grasinama tuoj padegti... Laimė, kad policiją visais laikais galima papirkti. Motina yra pasakojusi, jog kai jos artimieji kartu su žydais laukė nuosprendžio,

ar bus išvaryti, gal net į Panerius, jinai, jauniausioji, paslėpta palėpėje, tyliai verkė, žvilgčiodama pro plyšį į kiemą... Šiandien sunku kitiems paaiškinti, kokia tuomet buvo gyvybės kaina, tačiau senelio derybos pasibaigdavo sėkmingai - karą, šiaip ar taip, išgyveno visi.

Paskui žydai išvažiavo. Nuklydo į užjūrius užmarius. Pietrovskių šeimai jie liko dėkingi, ilgą laiką vis atsiųsdavo siuntinių. Pamenu, kaip motinos daliai teko ypač „madinga“ suknelė, o tėvas tuosyk gavo ritinį medžiagos, žinoma, languotos - kostiumui, taip pat marškinius ir plastmasines sagutes su drambluokais. Per šeimyninius pobūvius visos tetos būtinai norėdavo pačiupinėti suknelę, „kuri nesiglamžo“, o tėvas didžiudavosi savo amerikietišku kostiumu ir nailoniniais marškiniais.

Laiškų iš Amerikos prisimenu ir daugiau. Tačiau šeima sklaidėsi, vienas po kito vyresnieji palikdavo šį pasaulį. Ir gal kas pamiršo - juk visai dar neseniai buvo stengiamasi neviešinti pažinčių užsienyje.

Iki šių laikų išliko gal tik amerikietiškos tėvo sagutės.

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“.

VASARIO 16-OSIOS GIMNAZIJOS ISTORIJA

Lietuvos nepriklausomybės minėjimo metu, 2012 m. vasario 25 d., Rennhofo pilyje atidaryta nauja Rennhofo fotogalerijos paroda „Mūsų didelis mažas pasaulis. Vasario 16-osios gimnazijos dieno raštis“. Parodą organizavo Europos lietuvių kultūros centras (ELKC).

Per 60 metų daugelio žmonių objektyvuose sustingo Vasario 16-osios gimnazijos aplinka, įvykiai, žmonės. Kiekvienas turi savo individualų santykį su šia ypatinga lietuviško švietimo ir kultūros įstaiga. Todėl parodai surengti organizatoriai paskelbė fotografijų konkursą, kuriame dalyvauti kvietė Gimnazijos esamus ir buvusius mokinius, mokytojus, bičiulius ir svečius. Konkursui pasibaigus, atrinktos įdomiausios ir parodos profilį geriausiai atitikusios fotografijos. „Buvo išties nelengva įvykdyti sau iškeltą tikslą – vos keliomis dešimtėmis atvaizdų aprėpti šios istoriškai ir kultūriškai reikšmingos mokyklos istoriją ir dabartį. Todėl, norėdami kuo plačiau pristatyti tam tikro įvykio kontekstą, kai kurias fotografijas sujungėme į koliažus, juose pateikdami kelis vaizdus. Šalia to, kiekvieną nuotrauką lydi išsamūs ap-

rašymai vokiečių ir lietuvių kalbomis. Taigi, paroda tikrai atlieka dienoraščio, o galbūt net simboliško Gimnazijos metraščio funkciją“ naująją fotoparodą apibūdina ELKC direktorius R. Čuplinskas.

Parodoje kronologiškai eksponuojamos nuotraukos tarsi dienoraštis vaizduoja užfiksuotas ypatingas Gimnazijos akimirkas: mokyklos ir gyvenamųjų pastatų statybų raidą, mokytojų ir mokinių kasdienybę, užklausinės veiklos momentus, kovą už Lietuvos laisvę, Rennhofo pilies istoriją, žymius Gimnazijos svečius garsius mokinius bei aplinką.

Parodą atidarė ELKC direktorius Rimas Čuplinskas ir parodos globėjas, Lietuvos ambasadorius Vokietijoje Mindaugas Butkus. Atidaryme dalyvavo garbūs svečiai iš Lietuvos ir Vokietijos. „Tikroji žmogaus biografija yra dvilypė – ją sudaro asmeninės patirtys ir savikova bei žmogaus poveikis jo aplinkai, t.y. įspūdžiai, sukelti jį supantiems žmonėms bei pasaulyje palikti pėdsakai. Institucijos biografija kur kas sudėtingesnė. Kaip ir žmogus, ji turi savo vidinį gyvenimą ir poveikį aplinkai, tačiau abu šie aspektai yra ilgalaikis daugelio žmonių bendros veiklos, minčių ir siekių rezultatas,“ – tei-

gia Rimas Čuplinskas parodos katalogo įvade.

Taigi, institucijos istoriją galima aprėpti tik tiek, kiek ją atsimena patys joje tiesiogiai dalyvavę, ją kūrę ar ją pažinę asmenys. Ši paroda – tai bandymas bent epizodiškai aprėpti unikalios institucijos – Vasario 16-osios gimnazijos – istoriją. „Tepadedu šioje parodoje vaizduojamos Gimnazijos gyvenimo akimirkos įsamoninti didelę šios mažos mokyklos praeitį ir tepaskatina jos istoriją rašyti toliau,“ linki ELKC direktorius. Didelę padėką už pagalbą ruošiant šią parodą organizatorius išreiškė Gimnazijos mokytojai Marijai Dambriūnas-Schmidt, buvusiam ilgamečiam mokytojui Aloys Weigelhei buvusiems mokiniams dr. Vincui Bartusevičiui, Artūriui Hermanui ir Valteriui Zyburtui už archyvines nuotraukas ir įdomius pasakojimus.

Parodą, kaip kasmet, lydi nemokamas spalvotas katalogas su visomis parodoje eksponuojamomis fotografijomis bei jų aprašymais. Katalogą peržiūrėti galima ir internete adresu www.elkc.org Paroda veiks iki 2013 metų vasario, ją aplankyti galės visi Rennhofo pilies lankytojai.

Lietuviškoji fotogalerija Rennhofo pilyje Europos lietuvių kultūros centro iniciatyva

Gedimino pilies bokšto vėliava, plevėsavusi jame 2011 metais, 2012 m. sausio 1 d. buvo perduota saugoti Vasario 16-osios gimnazijai Vokietijoje. Taip nutarė Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo bei Krašto apsaugos ministerijos. 1997 metais Seimas sausio 1-ąją paskelbė Lietuvos vėliavos diena. Šią dieną iškilmingai Gedimino pilies bokšte nuleidžiama praėjusius metus bokštą puošusi vėliava ir pakeliama nauja. 1950 m. įsteigta Vasario 16-osios gimnazija yra vienintelė lietuviška mokykla Vakarų Europoje. Drauge su Vokietijos Lietuvių Bendruomene ji puoselėja gilią pilietinio ir tautinio ugdymo tradicijas. Per valstybines šventes, iškilmingus renginius, ypatingų svečių atvykimo progomis gimnazija iškelia jai priklausančiame Rennhofo pilies bokšte Lietuvos vėliavą.

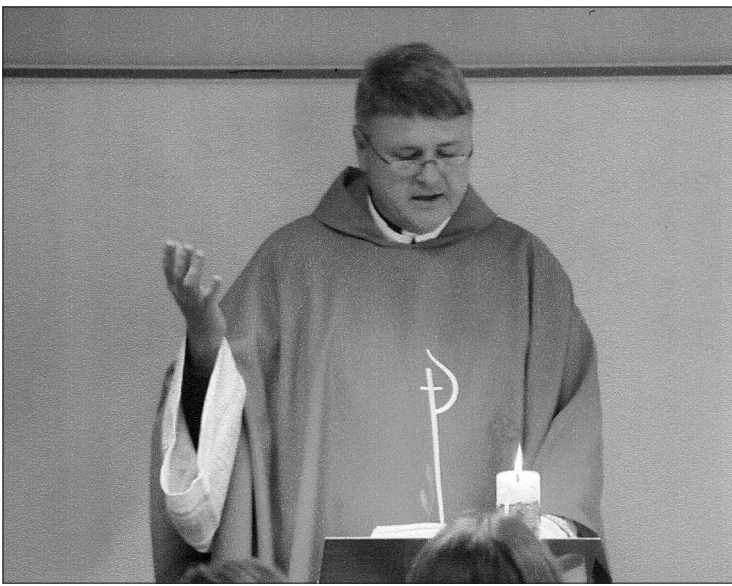
buvo atidaryta 2009 m. vasario mėnesį.

Parodą, ir ją lydintį katalogą paruošė Rimas Čuplinskas ir Agnė Ručytė, o realizuoti finansiškai padėjo Vasario 16-osios gimnazija, Vokietijos Lietuvių Bendruomenė ir LR URM Užsienio lietuvių departamentas.

„Mūsų didelis mažas pasaulis. Vasario 16-osios gimnazijos dieno raštis“ – jau ketvirtoji šioje, per visus tris pilies aukštus nusidriekiančio-

je fotogalerijoje eksponuojama paroda. Iki šiol fotogalerijoje buvo demonstruojami trylikos žymių Lietuvos fotomenininkų darbai parodoje „Laiškas iš Lietuvos“, Europoje gyvenančių lietuvių kasdienybę, darbą ir veiklą pristatanti paroda „Aš esu čia“ bei žymaus Lietuvos keliautojo, ekspedicijų į tremties vietas organizatoriaus ir vadovo Gintauto Alekno darbų paroda „Misija: Sibiras, Tremties pėdsakai“.

ELKC inf.

Prel. Edmundas Putrimas iš Kanados laiko šv. Mišias lietuviams.

DENVER, CO

NEPAPRASTAI DŽIUGI ŠVENTĖ

Colorado yra nedidelė, bet veikli lietuvių bendruomenė. Laikas praretino seniau atvykusiųjų gretas, bet naujai atvykusieji pagausino bei papildė jų veiklą.

Valdyba energingai darbuojasi: turi šeštadieninę mokyklą, moko tautinių šokių bei organizuoja įvairius renginius. Vadovauja valdybos pirmininkė Rita Ančeravičienė.

Prieš daugelį metų turėjome ir lietuviškas Mišias, bet kunigui Kulbiui išvykus į Čikagą, nebeliko Mišių ir kitų religinių apeigų lietuvių kalba. Bendruomenės žmonių pageidavimu, valdyba pakvietė prelatą Edmundą Putrimą iš Kanados, ir jis maloniai sutiko atvykti. Mes vis didžiuojamės, kad Denveryje visada puikūs

orai, o šį sykį kaip tik prieš prelatą atvykimą, Denveris buvo užverstas rekordiniu sniego sluoksniu. Net Denverio tarptautinis oro uostas veikė tik iš dalies. Labai jaudinomės, ar tai nesutrukdydys atskristi prelatui Ed. Putrimui. Labai svarbu ir tai buvo, kad oro sąlygos nesutrukdytų atvykti ir žmonėms, kurie gyvena aukštai kalnuose. Bet likimas buvo palankus. Tą dieną oras pagerėjo, išlindo saulutė, o kelius pravalė.

Vasario 4 d. į Denverį atvykęs prelatas Ed. Putrimas iš karto aplankė Senelių namus, o jau vasario 5 d. St. Thomas More bažnyčios St. Francis salėje aukėjo šv. Mišias, klausė išpažinčių, meldėsi už mirusius ir pakrikštijo net 6 vaikučius ir jaunuolius. Ir kokia maloni buvo šventė! Kaip žaviai atrodė mūsų mažieji vaikučiai ir jaunuoliai, kaip jie jaudinosi ir laukė

GRAŽIOS TRADICIJOS TĘSINYS

Visiems yra gerai žinoma, kad po Antrojo pasaulinio karo lietuviškoji skautija atgimė Vokietijoje iš komunizmo priespaudos ir mirties ištrūkusių lietuvių pabėgėlių stovyklose. Skautų ir kitų lietuviškųjų organizacijų atgimimas vyko dėl prityrusių vadovų gausos, noro įtraukti jaunimą į prasmingai naudojamą laisvalaikį, lietuviybės išlaikymo tarpe tėvynės netekusiųjų. Skautijos tikslai bei įžodžiai ir jų reikšmė nebuvo užmiršti. Nors ir skurdžiomis sąlygomis, skautiškoji veikla klestėjo. Ji nutrūko tik prasidėjus emigracijai į JAV, Australiją ir Kanadą, geresnio gyvenimo beišėjant. Tačiau

Šv. Krikšto. Ir vaikams ir jų tėveliams bei seneliams tai buvo tikra dvasinė palaima ir džiaugsmas. Net sapne nebuvo sapnuota, kad prigužės pilna salė žmonių su vaikais, esant tiek sniego.

Tai buvo lyg stebuklas visų mūsų gyvenime, o už jį esame labai dėkingi prelatui Ed. Putrimui ir linkime jam daug geros sveikatos ir Dievo palaimos.

Po visų bažnytinių apeigų, buvo labai malonus pabendravimas prie bendro vaišių stalo, įdomūs pokalbiai, skambėjo lietuviškos dainos ir palinkėjimai vieni kitiems išlikti lietuviais visur ir visada.

*Vitalija Šimkevičienė
Elena Sakienė-Sluder*

ir tose šalyse ji neišnyko, bet buvo (ir yra) sėkmingai tęsiama. Tai įmanoma tik skautų idealams ir lietuvių pasišventusių vadovų dėka. Nors dauguma šių pasišventėlių jau seniai iškeliavo į amžinybę, jų pėdomis bando eiti panašiai mąstantys asmenys. Jų kelias nėra lengvas. Nors išėivijos skautiškoji veikla (ypač JAV, Australijoje ir Kanadoje) dar gyva, yra ir neraminančių jos silpnėjimo atvejų.

Todėl yra labai malonu, kad išėivijos skautijoje dar yra puoselėjamos lietuviškos tradicijos. Viena jų – Kaziuko mugė. Ji, kaip ir metinės stovyklos, yra rengiama rajono valdybos nuosprendžiu, atsižvelgiant į laisvas datas ir reikiamų patalpų prieinamumą. Todėl jai skirta data keičiasi ir kiekvienas lietuviškas telkinys prie to prisitaiko. Cleveland

tradicinė Kaziuko mugė šiais metais vyks kovo 25 d., sekmadienį, tuoj po 10 v. r. šv. Mišių, Šv. Kazimiero parapijos salėje. Ją pradės garbingas svečias iš Lietuvos, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Nusistovėjusia tvarka, joje vyks skautų (čių) pasirodymai, bus įdomūs užsiėimimai vaikams, proga pasigėrėti įvairiais rankdarbiais ir jų išgyti, paragauti gardumynų, o gal ir riestainių. Parapijos svetainėje lauks šilti pietūs. Svečiai galės ne tik gardžiai papietauti, bet ir pasilinksinti, pabendrauti ir svarbiausia finansiškai paremti Cleveland lietuvių skautus ir paskatinti juos tolimesnei prasmingai veiklai. Tokios paramos atsisakymas tik parodytų mūsų savanaudiškumą, neryžtingumą ir abejingumą šiai lietuvių branginančiai organizacijai. Atsilankykime...

Algirdas V. Matulionis

ARGENTINA

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO MINĖJIMAS

Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės atkūrimo sukakties 22-ųjų metų šventė vyko prie lietuviško paminklo „Rūpintojėlis“, pačiame Berisso miesto centre, Argentinoje. Šventėje dalyvavo Lietuvių kultūros draugijos „Mindaugas“ pirmininkas Raul Petronis, Lietuvių kultūros draugijos „Nemunas“ pirmininkas Esteban Dulkė,

Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos narys ir radijo valandėlės „Ecos de Lituania“ vedėjas Juan Ignacio Fourment Kalvelis ir kiti lietuvių draugijų bei bendruomenės nariai.

Minėjimas prasidėjo tylos minute už mirusius bendruomenės narius ir lietuvius, (Nukelta į 7 psl.)

ŽVALGYBOS PULKININKAI

Doc. dr. Arvydas Anušauskas

VI dalis

Tuo metu lietuvių karininkai dar nežinojo, kad Butajevu domėjosi ir lenkų pogrindis, ir prancūzams dirbantys lenkų žvalgybininkai, kurie turbūt jį ir paskatino dezertyuoti. Bet Butajevu dingimas sukėlė tarptautinį skandalą ir pagelbėjo Maskvai formuluojant ultimatumą Lietuvai. Jau 1940 m. gegužę Maskva pareiškė notą, esą karių dingimą iš sovietų įgulų organizuoja asmenys, globojami Lietuvos vyriausybės. Jei Lietuvos vyriausybė nesiimsianti žygių, kad reikalavimai būtų patenkinti, Sovietų Sąjungos vyriausybė gali būti priversta griebtis **kitų priemonių**. Tos kitos priemonės ir išaiškėjo okupacijos išvakarėse – birželio 14 d. pateiktame ultimatumė. Skirtingų šalių žvalgybos operacijų ir provokacijų mišinys detonavo: Lietuva buvo nušluota nuo politinio žemėlapiu. Nepriklausomos valstybės žvalgybininkai pakliuvo į okupantų rankas.

Slaptieji archyvai Maskvoje

Lefortovo kalėjime žvalgybos pulkininkai teismo laukė beveik metus. Jau vykstant Vokietijos ir Sovietų Sąjungos karui 1941 m. birželio 26 d. surašytos kaltinamosios išvados. Nustatyta, kad „daiktinių įrodymų nėra“, tad liepos 6 d. parengiamajame Aukščiausiojo teismo Karinės kolegijos posėdyje nutarta „bylą svarstyti uždareme posėdyje, nedalyvaujant kaltinimo ir gynybos atstovams ir nekviečiant liudininkų“.

Kitą dieną, 1941 m. liepos 7-ąją, Maskvoje vyko uždaras SSRS Aukščiausiojo teismo Karinės kolegijos posėdis. Pakartojus jau surašytus kaltinimus, paskelbta, kad teisminis nagrinėjimas baigtas. Tardami paskutinį žodį, teisiamieji kaltės nepripažino. Plk. ltn. Petras Kirlyš sakė: „Aš tarnavau Lietuvos kariuomenės karininku ir visada vyk-

dydavau savo vyriausybės užduotis. Mūsų žvalgyba vienu metu domėjosi Raudonosios armijos daliniais ir vykdė platumą darbą, bet, atėjus į Lietuvą Raudonajai armijai, ši kryptis buvo orientuota į žvalgybą prieš vokiečius.“ Tačiau skelbiant nuosprendį pabrėžta, kad „Dulksnys, Matusaitis ir Kirlyš palaikė glaudžius ryšius su vokiečių, prancūzų ir kitomis kapitalistinių šalių žvalgybomis“ ir už tai „nuteisiami aukščiausia bausme – sušaudyti. Nuosprendis galutinis ir neskundžiamas.“ Lietuvių karo žvalgybos pulkininkai sušaudyti Maskvos Lefortovo kalėjime 1941 m. liepos 28–30 d. Artimiesiems vėliau pranešta, esą jie mirė kalnimo vietoje.

Šios trys žūtys daugiau nei pusę amžiaus laikytos paslaptyste. Lietuvos karinės žvalgybos pulkininkų baudžiamosios bylos liko KGB centriname archyve Maskvoje ir iki šiol yra garsiuose Lubiankos rūmuose, kuriuose ir dabar veikia Rusijos federalinės saugumo tarnybos centrinis archyvas. Šie dokumentai iki šiol įslaptinti.

Australijoje gyvenanti P. Kirlyš dukra kreipėsi prašydama rasti jos tėvo bylą Maskvoje. Pagal tuometinius įstatymus susipažinti su byla buvo galima, jei tai reabilituoto asmens byla, jei neprieštarauja artimieji ir veikiama su jų įgaliojimu. Po ilgo susirašinėjimo pavyko FST archyve pavartyti šią bylą ir sužinoti karininkų paskutinių gyvenimo mėnesių detales. Paskutinis bylos dokumentas rašytas Maskvoje 1997 m. kovo 27 d. Tai Vyriausiosios karo prokuratūros pasirašyta kasaciniu būdu neskundžiama ir neprotestuojama išvada: „Šiuo metu gautas Lietuvos istorijos instituto vyr. mokslinio bendradarbio A. Anušausko pareiškimas, kuriame jis iškelia P. Kirlyš reabilitavimo klausimą. Išnagrinėjus bylos medžiagą nustatyta, kad Kirlyš atžvilgiu padarytas nepagrįstas teisminis sprendimas. (...) P. Kirlyš nekaltumas šnipinėjime prieš SSRS patvirtintas K. Dulksnio, J. Matusaičio parodymais. (...) Be to, P. Kirlyš dirbant Lietuvos kariuomenės gen. štabo II sky-

riuje, buržuazinė Lietuvos valstybė neįėjo į SSRS sudėtį. Tuo būdu nustatyta, kad už pateiktus kaltinimus jis nuteistas nepagrįstai. P. Kirlyš galioja Rusijos Federacijos 1991 m. spalio 18 d. įstatymas „Dėl politinių represijų aukų reabilitavimo“. Petras Kirlyš reabilituotas.

Dėl Dulksnio ir Matusaičio bylų niekas nesikreipė, jų artimieji, išsibarstę po pasaulį, matyt, apie tokią bylą ir nežinojo. Kitas klausimas – už ką juos reabilituoti. Jie sąžiningai dirbo savo Tėvynei ir tik Sovietų Sąjunga juos pagrobė ir iki aneksijos išvežė iš okupuotos Lietuvos teritorijos.

Nors istorikai pamažu pildo atminties spragas – ne tik apie sušaudytus tris pulkininkus, bet ir apie kitus žvalgybininkus, – du dešimtmečius kaupia Lietuvos karinės žvalgybos ir kontržvalgybos karininkų patirtis prarasta negrįžtamai. Kartu su jų sulaužytais likimais ir atimtomis gyvybėmis. Sovietai iš 2-ojo skyriaus suėmė 12 karininkų. Į Sovietų Sąjungos lagerius išvežė aštuonis, iš tremties tegrįžo trys.

(Pabaiga)

CHICAGO, IL

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ ČIKAGOJE

Šių metų kovo 11 d., Čikagos laisvalaikio ir pramogų centro Navy Pier žiemos sode „Crystal Gardens“ įvyko Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šventė „Celebrate Lithuanian Independence“. Minėjimą, kuriame apsilankė per du tūkstančius miesto gyventojų, surengė LR Generalinis konsulas Čikagoje bendradarbiaudamas su pramogų centru Navy Pier, renginį parėmė LR Užsienio reikalų ministerija.

Vidurdienį Lietuvos ir JAV himnais prasidėjęs renginys tęsėsi iki penktos valandos po pietų. Susirinkusiems kalbėjo LR generalinė konsulė Čikagoje S. Aniulienė, Lietuvos nepriklausomy-

bės atkūrimo dienos proga sveikino darbo vizitu mieste viešėjęs Švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius, Čikagos mero R. Emanuel bei Illinois valstijos generalinės prokurorės sveikinimo laiškus perskaitė jų atstovai. LR ambasadorius JAV Ž. Pavilionis įteikė Sausio 13-osios atminimo medalį E. Lukoševičiui. Meninę programą atliko: D. Polikaičio vadovaujamas choras „Dainava“, tautinių šokių ansamblis „Grandis“, (vad. V. Fabianovich), vaikų choras „Svajonė“, (vad. A. Šimkuvienė), bei lietuvių liaudies muzikos grupė „Gabija“, (vad. G. Razumienė), o taip pat O. Balčiūno vadovaujama kapela „Biru Bar“ iš

Indianapolio. Programą papuošė svečių iš Lietuvos, tautinių šokių grupė „Ugnelė“ bei solistės E. Jurgaitytės pasirodymas.

Lietuviškos šventės metu taip pat vyko keramikės N. Aušrienės kuruojama lietuvių menininkų darbų paroda, kurios metu buvo eksponuojami A. Adomavičienės, A. Pakarklio, R. Visgirdos, M. Strasevičiaus, S. Kazimieraitienės, T. Bubljo, V. Zimkaus, K. Musteikio, I. Wilke, N. Aušrienės bei A. Plioplio tapybos, grafikos, fotografijos, keramikos, mišrios technikos darbai, instaliacijos, skulptūros.

Vaikštinėdami tropinių augalų paunksmėje šventės svečiai turėjo galimybę stebėti kaip audžiama medinėmis staklėmis, marginami velykiniai margučiai, pinama iš vytelių bei kaip veliant vilną kuriami papuošalai. Ten pat

Šventės dalyvius sveikina Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius.

Čikagos lietuvių tautodailės instituto narės rodė, kaip audžiamos tautinės juostos. T. Bubljo nuotraukos.

CLEVELAND, OH

OHIO LIETUVIŲ „TAUPA“ KREDITO UNIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

Pagal 1984 metų šios kredito unijos įsteigimo dokumentą, ji yra žinoma kaip

(Atkelta iš 6 psl.)

LIETUVOS...

kurie paaugojo savo gyvenimą dėl Lietuvos laisvės. Vėliau, prie paminklo buvo sugiedoti Argentinos ir Lietuvos himnai. Buvo perskaitytas lietuviškai ir ispaniškai specialus Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimas, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkės Irenos Degutienės, LR Užsienio reikalų ministro Audroniaus Ažubalio ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkės Reginos Narušienės sveikinimai.

Reikia pabrėžti, kad Berisso miesto savivaldybė Lietuvos šventės proga iškėlė Lietuvos vėliavą Berisso centre.

Lietuvių kultūros draugija „Nemunas“, Berisso inf.

TAUPA Lithuanian Credit Union, kuri vadovaujasi federalinėmis nuostatomis (NCUA). Visi indėliai - asmeninės santaupos, CD ir t.t. yra apdraustos iki \$250,000. „TAUPA“ buvo įsteigta norint patenkinti tuos, kurie pageidauja būti aptarnaujami lietuvių kalba. Į patarnavimus įeina namų, automobilių, laivų ir kitų nuosavybių pirkimas, įsigijimas M/C, einamosios sąskaitos (checking account) atidarymas, pašto perlaidų pirkimas, užsimokėjimas komunalinių patarnavimų sąskaitų ir t.t. pagal tradiciją, kredito unijose gaunamos palūkanos pralenkia bankus.

Iki 2011 pabaigos „TAUPA“ kontorą sudarė ir iki šiol jai vadovauja Aleksas Spirikaitis ir jo padėjėjai: Justas Adomavičius, Andrius Belzinskas, Eglė Jokšienė ir Justas Slavinskas.

Kredito unijos valdybą

sudaro: pirmininkas advokatas Egidijus Marcinkevičius, išdininkas Rick Hallal, sekretorė Beata Čiurlionis ir direktoriai Vytautas Kliorys, Algis Rukšėnas, Richardas Širvinskas ir Vincas Urbaitis.

Š.m. kovo 4 d. „TAUPOS“ akcininkų metinis susirinkimas vyko Šv. Kazimiero parapijos konferencijų kambaryje. Jį pradėjo kredito unijos direktorius Algis Rukšėnas. Po to unijos valdybos pirm. adv. Egidijus Marcinkevičius pranešė, kad rinkimų komisijoje gautais duomenimis, į trejų metų kadenciją kandiduoja dabartinis direktorius Vytautas Kliorys, kuris buvo išrinktas „visų dalyvių“ pritarimu. Unijos valdyba yra renkama trejiems metams ir kasmet renkami du direktoriai trejų metų kadencijai. Susirinkusiems buvo pranešta, kad Vincas Urbaitis, po 27 metų (nuo jos įsteigimo) veiklos „TAUPOJE“ nutarė nebekandiduoti. Šį straipsnį ruošiant, dėl besitęsiančių diskusijų, naujo direktoriaus

pavardė dar nebuvo žinoma. Unijos išdininkas Rick Hallal kalbėjo apie „TAUPOS“ finansinį stovį: 2011 m. pajamos – \$1,001,794, grynas pelnas – \$145,662. 2010 m. pajamos – \$1,084,172, grynas pelnas – \$107,279, paaiškindamas, kad skirtumas tarp 2011 ir 2010 įvyko dėl 2011 m. sumažėjusių įplaukų ir padidėjusių operatyvinių išlaidų. Nepaisant to, 2011 metai „TAUPAI“ buvo sėkmingi. Už 27 metų tarnybą „TAUPOJE“, vienam jos steigėjų, Vincui Urbaičiui buvo įteikta padėkos lentelė. Paprašytas tarti žodį, Vincas Urbaitis jam įprastu kuklumu, atsakė.

Prisimintina, kad apie šios dienos susirinkimą buvo iš anksto pranešta visiems „TAUPOS“ akcininkams, nurodant jo vietą ir laiką. Jis buvo garsinamas ir „TAUPOS“ raštinėje, patiekiant ir finansinę apyskaitą. Apyskaitą galimas buvo peržiūrėti ir internete, ir kituose informacijos šaltiniuose.

buvo eksponuojami jau sukurti rankdarbiai, vyko lietuviškos produkcijos, suvenyrų, meno dirbinių mugė, kurioje dalyvavo Balzeko lietuvių kultūros muziejus, parduotuvė „Lietuvėlė“, gėlių parduotuvė „Always with Flowers“, įmonė „Lightstreams“, menininkai Raminta ir Raimundas Lapšiai. Restoranas „Kunigaikščių užėiga“ pasiūlė lietuviškų patiekalų pasirinkimą. Mažieji šventės dalyviai turėjo galimybę patys pasigaminti lietuvišką

suvėnūrą. Vaikai spalvino vyčius, trispalves, lietuviškais raštais išmargintus margučius, kirpo, klijavo, lankstė ir namo išsinešė prisiminimą apie Lietuvą.

Renginio „Celebrate Lithuanian Independence“ rėmėjai: įmonė „Naperville Limousine“, JAV Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylinkė, Čikagos lietuvių tautodailės institutas, įmonė „artcity24“, laikraštis „Draugas“.

LR Generalinio konsulato

„TAUPA“ visada rėmė ir remia lietuviškas organizacijas, minėjimus, koncertus savo apmokamais skelbimais, suprasdama lietuviškos svarbą. Ši svarbi parama teikiama direktorių nuožiūra, kartu prisilaikant atitinkamų kredito unijų taisyklių.

Todėl ypač skaudu, kad į šį, plačiai garsintą, susirinkimą neatvyko tik 3 (trys) asmenys, įskaitant ir šio straipsnio autorių. Atrodo, kad lietuvių organizacijų atstovams jų „dienotvarkė“ yra svarbesnė už šį susirinkimą. Nors jie vis geidžia finansinės paramos, tačiau išsipareigojimų aiškiai vengia. Gausus lietuvių akcininkų skaičius yra labai svarbus šios lietuvių kredito unijos išlikimui. Jų tyla, abejingumas ir nedalyvavimas jos ateičiai nieko gero nežada. Ši įstaiga yra mūsų pasididžiavimas, tad kam ją žlugdyti savo nerangumu? „TAUPOS“ valdyba turi dėti visas pastangas, kad to būtų išvengta.

Algirdas V. Matulionis

LIETUVA IR PASAULIS

Buvusi prezidento Valdo Adamkaus patarėja Irena Vaišvilaitė bus skiriama Lietuvos nepaprastą ir įgaliotą ambasadorę prie Šventojo Sosto. Pagal prezidentės dekreto projektą, naujas pareigas ji turėtų pradėti eiti nuo liepos 16 dienos. Anksčiau I. Vaišvilaitės kandidatūrai yra pritaręs Seimo Užsienio reikalų komitetas. Šiuo metu I. Vaišvilaitė eina Europos humanitarinio universiteto (EHU) administracijos ir infrastruktūros reikalų prorektorės pareigas. Ji turėtų pakeisti nuo 2008 metų rugsėjo Lietuvos atstovybei Vatikane vadovaujantį Vytautą Ališauską. Ambasadorius Lietuvoje skiria prezidentas užsienio reikalų ministro teikimu, pritarus Seimo URK ir Vyriausybei.

Lietuvos nuolatinis atstovas Jungtinėse Tautose ambasadorius Dalius Čekuolis ir Ugandos nuolatinės misijos Jungtinėse Tautose laikinasis reikalų patikėtinis ambasadorius Adonia Ayebare savo vyriausybės vardu kovo 15 dieną Niujorke pasirašė bendrą komunikatą, kuriuo užmezgami Lietuvos ir Ugandos diplomatiniai santykiai.

Sprendama dėl ambasadoriaus į Baltarusiją grąžinimo Lietuva elgsis solidariai su visa Europos Sąjunga (ES), bet sprendimo dar nėra, kovo 16 d. informavo Užsienio reikalų ministerija, komentuodama pranešimus apie diplomatinį atstovybių vadovų grąžinimą į Minską. „Klausimas šiuo metu yra svarstomas ES struktūrose, todėl detalčiau jo komentuoti negalime. URM elgsis solidariai ir, sutarus dėl bendro sprendimo, apie jį informuosime“, - kovo 16 d. sakė ministerijos atstovas Mindaugas Lašas. Užsienio žiniasklaida kovo 15 d. pranešė, kad ES užsienio politikos vadovė Catherine Ashton pasiūlė ambasadorius į Baltarusiją sugrąžinti per savaitę, iki kovo 22-23 dienomis vyksiančio ministrų susitikimo. ES visų šalių ambasadorius iš Minsko nusprendė atšaukti vasario pabaigoje, reaguodama į Baltarusijos nurodymą išvykti ES ir Lenkijos atstovybių vadovams. Taip Minskas reagavo į naujas ES sankcijas prieš autoritarinį prezidento Aleksandro Lukašenkos režimą.

Lietuvos ambasada Dubline kovo 15 dieną surengė Lietuvos tenoro Arūno Dingelio ir pianisto Mantauto Katino koncertą, kuriuo užbaigtas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienai paminėti skirtų šventinių renginių ciklas. Susirinkusius Airijos lietuvių bendruomenės narius ir kitus svečius pasveikino Lietuvos ambasadorius Airijoje Vidmantas Purlys. Pasirodyme atlikti garsių Lietuvos ir užsienio kompozitorių kūriniai. Vakaro metu skambėjo Stasio Šimkaus, Aleksandro Kačanausko, Algimanto Raudonikio, Frederiko Šopeno, Frančesko Paolo Tosčio, Rodolfo Falvo ir kitų kompozitorių kūryba. A. Dingelis yra surengęs keliasdešimt lengvosios muzikos koncertų. Tenoro repertuaras aprėpia platų spektrą vokalinių žanrų bei stilių – nuo liaudies dainos iki miuziklų bei operų arijų. Dainininko talentas atsiskleidė dar vaikystėje koncertuose atliekant sudėtingų kūrinių solo partijas. 1982-1987 m. jis aktyviai dalyvavo choro „Ažuoliukas“ veikloje, 1984 m. tapo konkurso „Dainų dainelė“ laureatu. Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro studijoje A. Dingelis paruošė ir atliko Lenskio vaidmenį Piotro Čaikovskio operoje „Eugenijus Oneginas“, Jurgelio vaidmenį Balio Dvariono operoje „Dalia“. Pianistas M. Katinas skambinti fortepijonu pradėjo Vilniaus muzikos mokykloje „Ažuoliukas“, mokslus tęsė Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. 2009 m. jis baigė magistrantūros studijas Londono karališkojoje muzikos akademijoje.

Šveicarijos Tičino kantono Mendrizijo miesto patricijų pilies Šv. Sizinijaus bažnyčioje kovo 16-ąją atidaryta paroda „Lugano ežero pakrančių menininkų palikimas Lietuvos didžiojoje kunigaikštijoje (LDK)“, pristatanti iš Šveicarijos kilusio itališko baroko palikimą LDK. Parodos pristatyme, kartu su Tičino Respublikos ir kantono vadovais, Mendrizijo patricijų korporacijos vadovais, dalyvavo Lietuvos Respublikos atstovybės prie Jungtinių Tautų biuro Ženevoje ir kitų tarptautinių organizacijų vadovas ambasadorius Jonas Rudalevičius, Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) Biudžeto, finansų ir administracijos komiteto pirmininkas, ambasadorius Albinas Zananavičius, Lietuvos Respublikos ambasados Šveicarijos Konfederacijoje laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė. Dalyvauti šiame renginyje buvo pakviesti iškiliausi šio regiono kultūros ir meno žmonės, architektūros ekspertai, apie 30 konsulų reziduojančių Tičine.

Paroda veiks iki balandžio 9 d. Parodos metu lankytojus sutiks ir juo dominančią informaciją apie Lietuvą suteiks vietinės lietuvių bendruomenės atstovai. Viduramžiais Tičino žemės architektai, skulptoriai ir tapytojai buvo vertinami visoje Europoje. Jau nuo XII a. Tičino menininkai keliavo po Europą ieškodami turtingų užsakovų. Beveik tris šimtus metų – nuo XVI a. vidurio iki XVIII a. pabaigos – nuo Lugano ežero pakrančių kilę menininkai dirbo ir kūrė LDK.

LRT, LR URM, ELTA

Lietuvos ambasadorius JAV Žygmantas Pavilionis (ketvirtas iš kairės) kovo 12 dieną surengė Washington reziduojančių Baltijos ir Šiaurės šalių ambasadorių susitikimą su JAV valstybės sekretorės pavaduotoju William Burns, kurio metu aptartas tolesnis JAV bendradarbiavimas su Šiaurės ir Baltijos šalimis pagal Sustiprintos partnerystės Šiaurės Europoje (E-PINE) programą. Ž. Pavilionis pristatė Lietuvos pirmininkavimo šiam regioniniam dialogui 2012 m. tikslus. „Šiaurės ir Baltijos šalių ryšiai su JAV yra labai platūs, stiprūs ir perspektyvūs. Matome puikių bendradarbiavimo formų ir temų – nuo paramos demokratinėms reformoms Europos Rytuose iki aktyvesnio dialogo energetikos, ekonomikos ir regioninio saugumo klausimais“, - sakė ambasadorius. Su vienu aukščiausių Valstybės departamento pareigūnų taip pat aptarti santykiai su Europos Sąjungos kaimynėmis rytuose ir artėjantis NATO valstybių vadovų susitikimas Čikagoje gegužės 20-21 d.

LR URM nuotr.

SANKCIJOS BALTARUSIJOS REŽIMUI YRA NEPAKANKAMOS

Dabartinės sankcijos Baltarusijos režimui yra nepakankamos, kai Baltarusijos opozicinės Jungtinės piliečių partijos vadovui Anatolijui Lebedkai buvo uždrausta išvykti iš šalies, o vėliau sulaikyta iš Lietuvos į Baltarusiją grįžtanti jo žmona Svetlana Lebedka, teigia Seimo Užsienio reikalų komiteto (URK) pirmininkas Emanuelis Zingeris.

„Matant tokius Baltarusijos valdančiojo režimo veiksmus, kuriais siekiama užgniaužti ir nutildyti demokratinės opozicijos atstovus uždraudžiant jiems išvykti iš šalies, neišvengiamai susidaro įspūdis, kad Baltarusijos prezidentas ir jo valdantysis režimas ir jo valdantysis režimas šalį siekia paversti naujuoju Gulagu Europos centre kitaip mąstantiems“, - Seimo Ryšių su visuomene skyriaus išplatintame pranešime cituojamas

E. Zingeris.

Parlamentaro teigimu, bendras Europos Sąjungos (ES) kaip demokratinė valstybių bendrijos ir Lietuvos kaip kaimyninės Baltarusijai šalies uždavinys yra padėti Baltarusijos demokratinei opozicijai pasiekti, kad „jos balsas, pateikiantis informaciją, alternatyvią Baltarusijos valdančiojo režimo propagandai, būtų kiek įmanoma geriau girdimas tiek demokratiname pasaulyje, tiek pačioje Baltarusijoje“.

„Taip pat manau, kad dabartinės sankcijos Baltarusijos režimui yra nepakankamos“, - įsitikinęs Seimo URK vadovas.

Baltarusijos opozicinės Jungtinės piliečių partijos vadovui A. Lebedkai kovo 7 d. neleista atvykti į Lietuvą. A. Lebedka teigė, jog Kamenyų Logo pasienio punkte, kuris yra prie sienos su Lietuva ties

Medininkais, jam buvo pareikšta, jog „kompiuteris rodo, kad jam draudžiama išvažiuoti iš Baltarusijos“.

Taip pat Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje ištraukinio „Vilnius-Minskas“ išlaidas ir sulaikytas Baltarusijos opozicinės Jungtinės piliečių partijos vicepirmininkas Aleksandras Dobrovolskis, apie tai pranešė A. Lebedka, informuoja naujienų portalas chartia'97.org.

Be to, pasienyje grįžtanti iš Lietuvos buvo sulaikyta ir A. Lebedkos žmona Svetlana. Anot portalo, jos asmeninė apžiūra truko apie porą valandų.

ES neseniai atšaukė konsultacijoms visus savo ambasadorius Baltarusijoje, nes Minskas nusprendė du jų išsiųsti keršydamas už naujas bloko sankcijas dėl žmogaus teisių padėties.

LRT

ES KARINIO KOMITETO PIRMININKAS:

„SAUGUMAS BALTIJOS REGIONE NĖRA VIEN LIETUVOS, BET VISOS EUROPOS SĄJUNGOS RŪPESTIS“

Kovo 15 d. krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė ir Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvydas Pocius su Lietuvoje viešiniu Europos Sąjungos karinio komiteto pirmininku generolu Håkan Syren aptarė Lietuvos pasirengimą pirmininkauti ES Tarybai, Lietuvos dalyvavimą ES operacijose ir kovinėse grupėse, ES pajėgumų vystymo klausimą.

„Energetinis saugumas ir Rytų partnerystės bus prioritetiniai saugumo ir gynybos

srities klausimai,“ – sakė krašto apsaugos ministrė, pristatydama ES karinio komiteto pirmininkui Lietuvos pasirengimo pirmininkauti ES Tarybai 2013 m. planus. Pasak ministrės, reikia tvirtos politinės valios, kad energetinio saugumo klausimas taptų Europos bendrosios saugumo ir gynybos politikos dalimi. Lietuva tvirtai remia iniciatyvas, kuriomis siekiama stiprinti ES santykius su šalimis partnerėmis. „Todėl pirmininkavimo ES Tarybai 2013 m. antrąjį pusmetį metu mes ypatingą

dėmesį skirsime ES bendradarbiavimo ir su Rytų partneriais didinimui,“ – sakė ministrė.

ES karinio komiteto pirmininkas, pritarėdamas ministrės žodžiams, teigė, kad saugumo situacija Baltijos regione nėra vien Lietuvos, bet ir visos Europos Sąjungos rūpestis, ir ES turi siekti aktyvesnio bendradarbiavimo tarpusavyje ir su kitomis šalimis, kurios nėra ES šalys. Gen. H. Syren sakė, kad ES karinis komitetas remia Lietuvos pastangas šioje srityje.

LR KAM

VIOLETA URMANAI SUTEIKTAS GARBĖS DAKTARO VARDAS

Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje (LMTA) kovo 15 d. vakarą įvyko išskirtinės iškilmės. Centrinė rūmų Didžiojoje salėje inauguruotas naujasis Akademijos rektorius prof. Zbignevas Ibelhauptas, o Garbės daktaro (Honoris Causa) vardas suteiktas operos primadonai Violetai Urmanai.

Pianistas, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Zbignevas Ibelhauptas ir pasaulinio garso dainininkė Violeta Urmana – bendramoksliai, studijavę tuometinėje Lietuvos konservatorijos Fortepijono katedroje. Šiuos du iškilus Lietuvos menininkus vėl draugėn suvedė svarbūs LMTA bendruomenei sprendimai. 2011 m. rugpjūčio mėn. 31 d. penktuoju LMTA rektoriumi išrinktas Zbignevas Ibelhauptas, o 2011 m. gruodžio mėn. 21 d. Senato sprendimu Violetai Urmanai suteiktas garbės daktaro vardas.

Reikėjo laiko, kad naujasis rektorius, aktyviai pasinėręs į pirmuosius darbus, pradėtų galvoti apie iškilmes, o keletams metams į priekį numatytuose dainininkės Violetos Urmanos planuose atsirastų vietos kelionei į Lietuvą.

LMTA rektorius Zbignevas Ibelhauptas savo veiklos programą grindžia pamatinėmis vertybėmis: akademijos tapatybės puoselėjimas ir atnaujinimas, atsižvelgiant į naujus kokybinius reikalavimus, kūrybiškumas ir atvirumas naujoms idėjoms bei praktikoms, profesionalumas ir efektyvi vadyba.

„Šiandien norisi susitelkti į ateities viziją, – sakė Zbignevas Ibelhauptas. – Tai moderni, tradicijas puoselėjanti, prestižinė aukštoji menų mokykla, aktyviai dalyvaujanti Lietuvos ir Europos meninės edukacijos ir kultūros procesuose. Akademijos absolventų pasiekimai išbandomi ir įvertinami žymiausiose pasaulio meno erdvėse – La Scalos ir Gewandhauso scenose, Avinjono teatrinėse aikštelėse ir Berlyno kino salėse. Tai privilegija, o kartu ir atsakomybė, skatinanti stiprinti ir atnaujinti studijų procesą, ugdyti studentų – būsimųjų profesionalių menininkų ir pedagogų – profesines, bendrakultūrinės, komunikacines, iniciatyvumo ir kūrybiškumo kompetencijas.“

Inauguracijos ceremonijoje dalyvavo LMTA Tarybos ir Senato nariai, Garbės daktarai, Lietuvos universitetų rektorai, muzikuos LMTA studentai, dėstytojai ir absolventai.

Per renginį pirmą kartą pristatyta nauja LMTA vėliava, pašventinta Vilniaus Bernardinų bažnyčioje inauguracijos išva-

Garbės daktaro vardo operos primadonai Violetai Urmanai suteikimo iškilmės.

karėse. Naujo LMTA ženklo kūrėjas dailininkas Algimantas Gedgaudas, naudodamas sodrias bordinę ir mėlyną spalvas, sukomponeavo iš kelių dalių skydą, kurį laiko dvi mūzos, simbolizuojančios muziką ir teatrą. Ta pati spalvinė gama dominavo specialiai šiai progai sukurtuose dizainerės Sandros Straukaitės iškilmų rūbuose.

VIOLETA PASKELBĖ BAIGIANTI SOPRANO KARJERĄ

Pasaulinio garso lietuvių operos solistė Violeta Urmanavičiūtė-Urmana po dešimties metų soprano karjeros pranešė grįžtanti į mecosoprano partijos repertuarą.

Operos primadona nusprendė reaguoti į pokyčius savo gyvenime ir sako jau atsisveikinusi su viena ryškiausių savo karjeroje Aidos partija Niujorko „Metropolitan“ teatro spektaklyje, planuojanti atsakyti ir kitų metų planų.

Vilniuje kovo 17 dieną skambėjęs Giuseppe Verdi „Requiem“ - bene paskutinė proga Lietuvoje gyvai išgirsti solistę dainuojančią soprano partiją.

„Žinote, yra labai sudėtinga numatyti, ką tavo balsas norės veikti po ketverių, trejų metų ar netgi kitais metais. Keičiasi balsas, keičiasi pats kūnas, ir reikia reaguoti laiku, stengtis nuspėti, ką tas balsas norės veikti ateityje. Kai buvo mano perėjimas iš mecosoprano į soprano, irgi viskas vyko palaipsniui, be jokio nutraukimo. Dar norisi sudainuoti aukšto dramatiško soprano partijų Wagnerio operose (...), o po to pradėsiu grįžti į tą mecosoprano repertuarą“, - pirmadienį Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre (LNOBT) surengtoje spaudos konferencijoje kalbėjo V. Urmanavičiūtė-Urmana.

Didingąjį G. Verdi „Requiem“ LNOBT scenoje kartu su operos primadona dainavo jos vyras tenoras Alfredo Nigro, gruzinių mecosopranas Anita Archvilėšvili, italų bosas Riccardo Zanellato, du chorai - Operos teatro ir Kauno valstybinis choras. LNOBT simfoniniam orkestrui diriguos Robertas Šervenikas.

Pasak solistės, pirmą kartą Verdi „Requiem“ ji atliko Berlyne 1994 m. vasarą 20 tūkstančių klausytojų auditorijai. „Čia soprano partija yra labai įvairi, nors tai daugiausia lyriškas dainavimas, bet yra tokių prasiveržimų, ypač paskutinėje dramatiškoje dalyje „Liberate me“, kurioje dainuoja sopranas ir choras.

Jau suplanuota ir V. Urmanavičiūtės-Urmanos viešnagė rudenį - tuomet solistė koncertuos savo gimtojoje Marijampolėje. „Paprastai, kai grįžtu, tai ir dainuoju, kas yra labai blogai, nes aš tada pradedu daug šnekėti, o balso stygomis tai labai kenkia. Nebūna tokių tikrų susitikimų, pramogų, reikia saugotis, kad neperšaltum. Dainuoti Lietuvoje man yra ypatingas jausmas, nes žinau, kad mane myli, laukia. Dainuodama salėje matau savo mamą, daug pažįstamų veidų, todėl reikia būti atsargiai, kad neperšaltum“, - prisipažįsta garsiausių pasaulio scenų žvaigždė.

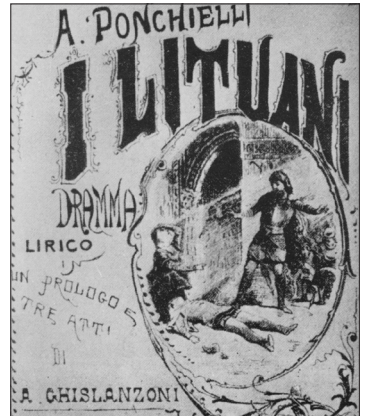
Balandį ir gegužę solistės laukia Pietro Mascagni operos „Kaimo garbė“ spektaklių serija Paryžiaus Bastilijos operoje, vėliau - koncertinis „Toskos“ atlikimas Amsterdame ir dainų vakaras Vienoje, o birželį savo įtemptą kūrybinį pusmetį primadona užbaigs pagrindinės partijos debiutu Cherubini „Medėjoje“ Valensijos teatre Ispanijoje.

ELTA

KULTŪROS KRONIKA

Lietuvos operos ir baletų teatras Valstybės dienos atkūrimo dienai paminėti Vasario 16-osios išvakarėse atliko Amilcare Ponchielli operą „Lietuviai“ lietuvių kalba. Italo kompozitoriaus sukurta opera apie lietuvius – XIX amžiuje italams tapusi laisvės kovų simboliu. Dirigavo Robertas Šervenikas. Solines partijas dainavo Inesa Linaburgytė, Vaidas Vyšniauskas, Liudas Norvaišas, Vytautas Juozapaitis, Arūnas Malikėnas.

Lietuvių Opera Čikagoje pirmą kartą, minėdama 25 metų sukaktį, atliko šios operos tris spektaklius 1981 m. birželio 13, 14 ir 20 dienomis. Libretą į lietuvių kalbą vertė Stasys Santvaras. Vienas svarbesnių rašytojų Adomo Bernardo Mickevičiaus (Mickiewicz) kūrybos veikalų yra poema Konrad Wallenrod, išspausdinta 1828 m. Lietuvis, matydamas Lietuvą neatsilaikysiant atviroje kovoje prieš kryžiuočius, Kondrato Valenrodo vardu įsibrauna į ordiną ir, išrinktas magistras, klasingai sužlugdo

„Lietuvių“ operos viršelis, kurį išleido Ricordi leidykla Italijoje 1874 m.

Ordino galybę, pats tačiau už tai gyvybę užmokėdamas. Siužetas A. Mickevičiaus sukurtas, bet atskiri motyvai imti iš istorinių šaltinių. Pagal tai italas sukūrė operos libretą ir kompozitorius A. Ponchielli muziką. Dainavo šie solistai: Dana Stankaitytė, Nerija Linkevičiūtė, Stefan Wicik ir Rex Eikum – tenorai. Algirdas Brazis, Algimantas Grigas, Jonas Vaznelis, Vytautas Paulionis, Margarita Momkienė, Bernardas Prapuolenis. Dekoracijos buvo atsiųstos iš Milano La Scalos operos, kai ten buvo pastatyta ši opera. Dirigavo Alvydas Vasaitis. Chormeisteriais buvo Alfonsas Gečas ir Emilija Sakadolskienė. Baletą ruošė Violeta Karosaitė.

Tais pačiais metais lapkričio 8 d. Kanados lietuviai, vadovaujami Prisikėlimo parapijos klebono kun. Augustino Simanavičiaus, Tarybos pirmininko Vytauto Tasecko ir visuomeninės sekcijos vadovės Janės Vingelienės surengė šios operos spektaklį Ryerson teatre, Toronto mieste.

Čikagoje 1983 m. liepos 1 d., kai buvo surengtas Antrosios pasaulio lietuvių dienos, Lietuvių Opera vėl atliko šios operos spektaklį Čikagos miesto center, Auditorijos teatro salėje, vienoje iš pasaulio teatrų geriausioje akustikos salėje. Tos šventės rengimo komitetui vadovavo Stasys Baras, o Ingrida Bublėnė tuo metu pirmininkavo JAV LB Kultūros skyriui.

Lietuvių Operai Čikagoje minint 35 metų sukaktį vėl įvyko šio prologo ir trijų veiksmy operos spektakliai 1991 m. gegužės 19 ir 24 dienomis Morton auditorijos salėje. Pagrindines solo partijas dainavo Irena Milkevičiūtė, Virgilijus Noreika, Arvydas Markauskas, Vincentas Kuprys, Romualdas Batauskas. Pirmąjį spektaklį dirigavo Vytautas Viržonis, antrąjį – Alvydas Vasaitis. Režisavo Eligijus Domarkas, dailininkė – Janina Malinauskaitė, choreografija Vytauto Brazdylio.

Vilniuje Lietuvos Operos vadovybės ir Lietuvos Kultūros ministerijos pakviesta Lietuvių Opera iš Čikagos kartu su Lietuvos operos menininkais 1991 m. rugpjūčio 31 d. ir rugsėjo 3 d. atliko A. Ponchielli operos „Lietuviai“ spektaklius. Šis kultūrinis bendradarbiavimas su Lietuvos opera tęsėsi daug metų.

Vilniuje, Rusų kapinėse esantys lenkų karių kapai ir Juzefo Pilsudskio širdies bei motinos kapas daliai lietuvių kelia gana dviprasmiškus jausmus. Nors mirusiųjų reikia gerbti, tačiau prieškarinio Lenkijos vadovo daugeliui lietuvių asocijuojasi su Vilniaus krašto užgrobimu, todėl ketinimai ateityje šį kompleksą įtraukti į valstybės saugomų objektų registrą jau dabar sulaukė ne vien teigiamų atsiliepimų. Kultūros paveldo departamentui (KPD) priklausantis Kultūros paveldo centras įpareigotas nustatyti Rusų kapinėse esančių lenkų karių ir J. Pilsudskio širdies bei jo motinos kapų vertingąsias savybes. To savo raštu paprašė KPD direktorė Diana Varnaitė. Tačiau kai kurie paveldo apsauga besirūpinantys specialistai itin kritiškai nusiteikė šiuo klausimu. Vienoje KPD priklausančioje įstaigoje dirbantis paveldosaugininkas, nenorėjęs skelbti savo pavardės, piktinosi noru J. Pilsudskio širdies ir jo motinos kapą priskirti prie nacionalinių Lietuvos vertybių.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.

Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

PRENUMERUOKITE DIRVA

	METAMS - \$55.
	PUSEI METŲ - \$40.
	PIRMA KLASĖ - \$78.
	ORO PAŠTU UŽSIENI METAMS - \$130.00

„BANGŲ MŪŠOS” NUBLOKŠTI

Aras LUKŠAS

1949 metų kovo 25 dieną SSRS vidaus kariuomenė, saugumiečiai ir vietiniai jų parankiniai pradėjo antrą pagal dydį masinių trėmimų operaciją „Priboj“ („Bangų mūša“). Tąkart okupuota Lietuva neteko dar 30 tūkst. savo piliečių, o likę kaimo žmonės netrukus buvo prievarta suvaryti į stalininius „kolchozus“.

1949 metų kovo 25-oji buvo penktadienis. Kaip ir šiandien. Ne sekma diena, bet vis dėlto didelė krikščioniška šventė - Viešpaties Apreiškimas Švč. Mergelei Marijai. Daugelis kaimo žmonių nuo pat ryto ruošėsi į bažnyčią. Tą pačią dieną minimos Gandrinės, žyminės šaltojo metų laiko pabaigą ir primenančios apie artėjančius pavasario darbus, taip pat žadėjo gražią dieną. Po žvarkokų savaičių smarkiai atšilo ir buvusius rogių kelius išraižė polaidžio apnuogintos juodos žemės dryžiai.

Bundantis Lietuvos kaimas kovo 25-osios rytą nė nenujautė, kad daugiau kaip 30 tūkst. jo žmonių tądien laukia daug tolimesnė kelionė negu iki artimiausios bažnyčios. Niekas, išskyrus mažą partinių ir sovietinių vadovų, saugumo (MGB) ir Vidaus reikalų ministerijos funkcionierių būrelį bei tiesioginius jų nurodymų vykdytojus, nežinojo ir negalėjo žinoti, kad dar prieš šešias dienas **sovietinės Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkas Mečislovas Gedvilas pasirašė visiškai slaptą vyriausybės nutarimą, kurio pirmasis punktą nurodė „išskeldinti iš Lietuvos SSR teritorijos šešis tūkstančius buožių su šeimomis į tolumus Sovietų Sąjungos rajonus specialiajai tremčiai“.** Juodo rašalo parašas, kurį po nutarimu suraitė sovietų kolaborantas M.Gedvilas, akimirksniu perbraukė tūkstančių žmonių likimus. Taip buvo duotas signalas pradėti sovietinių okupantų suplanuotą masinių trėmimų operaciją romantišku pavadinimu „Priboj“ („Bangų mūša“).

Slapta „kovinė” užduotis

Šiek tiek užbėgdami įvykiams už akių paminėsime, kad operacija „Priboj“ savo mastu neprilygs 1948-ųjų gegužę vykusiai didžiausiai pokario istorijoje trėmimų bangai kodiniu pavadinimu „Vesna“ („Pavasaris“). Tuomet, remiantis pačių okupantų ataskaitomis, iš Lietuvos į įvairius Krasnojarsko krašto rajonus ir Buriatijos-Mongolijos ASSR buvo išvežta mažiausiai 40 tūkst. žmonių.

Kovo 25-osios trėmimų tikslai ir „kontingentas” iš esmės nesiskyrė - kitaip nei 1945-1946

metais, kai masinė deportacija buvo nutaikyta į, prieš terminais kalbant, „veikiančiose gaujose esančių banditų ir jų pagalbininkų” šeimas, operacijų „Vesna” ir „Priboj” smūgiai turėjo kristi ir ant jau žuvusių ar nuteistų rezistentų šeimų narių. Tačiau, sprendžiant iš išsamių trėmimų planų, svarbiausias 1948-1949 metais organizuotų operacijų taikinyvis vis dėlto buvo nieko bendra su rezistencija neturėję pasiturintys ūkininkai, tapę didžiausia Josifo Stalino forsuojamoms Lietuvos kaimo kolektyvizacijos kliūtimi.

Operacija „Bangų mūša”, palyginti su 1948 metų vežimais, turėjo savų ypatybių. Pirmą, pagrindinis jos smūgis buvo nukreiptas į Lietuvą, tačiau trėmimai tuo pat metu vyko ir Latvijoje bei Estijoje. Latvijos istoriko Heinricho Strodo darbe pateikiamais duomenimis, **tai buvo didžiausia Baltijos šalyse tarprespublikinė komunistinio genocido operacija.** Tąkart iš visų trijų Baltijos valstybių išvežta beveik 100 tūkst. gyventojų. Antra, siekiant, kad operacijos „Pavasaris” baisumus jau patyrę žmonės iki paskutinės akimirkos nesužinotų apie jiems parengtą likimą, „Bangų mūša” buvo rengiama itin kruopščiai ir ypač slaptai.

Apie tai, kokių slaptumo priemonių nurodė imtis specialios instrukcijos, pakalbėsime kiek vėliau. O dabar prisiminkime įvykius, kuriais buvo pradėtas šis didžiulio masto nusikaltimas. Pirmuoju nuosprendžiu daugiau kaip 30 tūkst. taikių Lietuvos ūkininkų tapo sausio 29 dieną priimtas SSRS Ministrų Tarybos nutarimas „Dėl buožių su šeimomis, nelegaliai gyvenančių, nukautų per ginkluotus susirėmimus ir nuteistų banditų bei nacionalistų šeimų, legalizuotų banditų, tebetęsiančių priešišką veiklą, ir jų šeimų, taip pat represuotų banditų talkininkų šeimų išskeldinimo iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos teritorijos”. Kaip matome, tokie atrankos kriterijai galėjo būti taikomi kone kas antram kaimo žmogui.

Po mėnesio, vasario 28-ąją, SSRS vidaus reikalų ministerija (MVD) jau turėjo patvirtintą detalų pasirengimo trėmimams planą, kuriame buvo numatyta viskas - nuo įsakymų paruošti „naujojo kontingento” įkurdinimo vietas tolimuose Sibiro rajonuose iki išsamių instrukcijų vykdytojams ar net duomenų apie meteorologines sąlygas išskeldinimo rajonuose parengimo. Plane nurodoma, kad tarnybinis pranešimas apie pasirengimą priimti išskeldintuosius turi būti pateiktas kovo 15 dieną.

LSSR Ministrų Tarybos pirmininkas Mečislovas Gedvilas, 1949 metais pasirašęs nutarimą dėl masinio Lietuvos gyventojų trėmimo. Vilnius, 1946 m.

Taiigi pats trėmimo organizavimas buvo patikėtas MVD struktūroms. Tuo metu jo slaptumu rūpinosi kita žinyba - MGB. Slaptumui užtikrinti kovo 7 dieną buvo patvirtintas planas. H.Strodo straipsnyje cituojamas pagal šį planą parengtas įsakymas, nurodantis nei vidaus kariuomenės kariškiams, pasiųstiems į operaciją „Priboj” iš Maskvos, Saratovo, Leningrado ir Minsko, nei jų šeimoms nepranešti paskirties stoties. Dalių vadai gavo paketus asmeniškai likus visai nedaug laiko iki išsilapinimo.

„Siekiant dezinformuoti gyventojus, Estijoje ir Latvijoje inscenuoti kariuomenės pavasario mokymus, - sakoma plane. - Uždrausti dalių vadams rašant kokius nors dokumentus vartoti sąvoką „operacija”. Visokie nurodymai ir skaičiavimai, telefono pokalbiai ir kita plane apibendrinami žodžiu „mokymas”. Be to, buvo numatyta „MGB kariuomenės dalims parengti specialius nurodymus, kad pagamintų ir išsiųstų į ešelonus mokymams reikalingus elementarius prietaisus (barškalus, tuščiuosius šovinius, granatų ruošinius ir pan.)”. Taiigi SSRS saugumiečių sumanymu MGB kariai iki operacijos vykdymo neturėjo žinoti būsimos jos vietos ir pobūdžio tikriausiai dėl to, kad būtų išvengta gandų apie dar vieną genocido priemonę ir kad tie gandai nepasiektų „kapitalistinės stovyklos”. Tokią išvadą apie slaptumo būtinybę daro H.Strodas.

1949 metų trėmimams būdinga dar viena ypatybė: žmonės iš tėvynės buvo numatyta išvežti neribotam laikui, o tai reiškė - iki gyvenimo pabaigos. Neatsitiktinai dar 1948 metais SSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas priėmė įsaką, numatantį už pabėgimą iš tremties vietos bausti 20 metų lagerio, nors iki tol už tai grėsė tik 3-5 metai pataisos darbų, vėliau ištremiant į ankstesnę apgyvendinimo vietą. Sovietinė valdžia, atrodo, ne tik rengė spartesnio „kolchozų” kūrimo sąlygas, bet ir ruošė erdvę galimam krašto apgyvendinimui

LSSR vidaus reikalų ministras gen. mjr. Juozas Bartašiūnas, vienas Lietuvos gyventojų trėmimų organizatorių ir vadovų. Apie 1950 m.

kolonistais.

Kovo 15 dieną į Vilnių pradėta siųsti MVD konvojaus kariuomenės dalinius ir operatyvinius darbuotojus. Vilniuje įkurdintiems sovietų kareiviams ir karininkams buvo draudžiama išeiti iš jiems skirtų patalpų - taip norėta užtikrinti visišką operacijos slaptumą. Dar po dienos visiems periferijoje esantiems Lietuvos MVD padaliniais buvo perduota slapta MVD ir MGB vadovybės telegrama, kurioje nurodoma „aktyviai dalyvauti visose MGB vietinių organų vykdomose priemonėse ir paskirti jų žinion kiek galima daugiau operatyvinių darbuotojų tiek iš MVD ir milicijos apskričių, tiek iš valsčių skyrių, taip pat turimą autotransportą ir mašininkes.”

Atkreipkime dėmesį į tai, kad pasirengimas trėmimams tada dar vyko nedalyvaujant marionetinei sovietinės Lietuvos vadovybei. Vis dėlto formalumai reikalavo, kad patys trėmimai turi būti pradėti remiantis ne direktyvomis iš Maskvos, o LSSR vyriausybės sprendimu. Taiigi kovo viduryje sovietų kolaborantai, gavę slaptas SSRS vadovybės direktyvas, ėmėsi uoliai vykdyti savo šeiminių nurodymus. **Kovo 19-ąją M.Gedvilas pasirašė** jau minėtą LSSR Ministrų Tarybos nutarimą, o dar po trijų dienų po nutarimu dėl išskeldinamųjų turto konfiskavimo tvarkos atsirado ir svarbiausio kolaboranto - Lietuvos komunistų partijos (LKP) Centro komiteto sekretoriaus **Antano Sniečkaus** - parašas.

Kovo 22-ąją sovietinės Lietuvos vadovybė jau žinojo daugelį operacijos detalių. Ar jai buvo žinoma kodu D-1 užšifruota trėmimų pradžios data, sunku pasakyti. Gal ir ne, tačiau kovo 25 dieną A.Sniečkus ir LSSR valstybės saugumo ministras Nikolajus Gorlinskis (beje, turintis didelę 1939-1941 metų trėmimų Vakarų Ukrainoje patirtį) išsiuntė LKP(b) apskričių komitetams ir LSSR MGB apskričių skyriams instrukciją, informuojančią apie būsimus trėmimus, taip pat nurodymą,

laikantis griežčiausios konspiracijos, mobilizuoti trėmimams „partinį tarybinį aktyvą” bei visų rūšių transporto priemones. Nors minėta direktyva išsiųsta likus vos kelioms valandoms iki operacijos pradžios, joje sakoma: „Apie darbų pradžią, terminus ir kitus reikalus Jums bus nurodyta atskirai.”

Negailėjo nei seno, nei mažo

Komanda pradėti veiksmus greičiausiai buvo perduota ne raštu, o aukšto dažnio vyriausybiniu telefono ryšiu ar atitinkamais MGB kanalais. **Operacija „Priboj” visame krašte prasidėjo ankstyvą kovo 25-osios rytą, 6 valandą,** kai dauguma pasmerktųjų dar buvo namie. Netikėtai užklupti žmonės dažniausiai tegalėjo susirinkti labai nedidelę mantą, nors oficialiai kiekvienai šeimai buvo leista pasiimti iki pusantros tonos krovinių. Jame galėjo būti maisto atsargų, drabužių, smulkaus namų ūkio inventoriaus, pinigų ir kitų vertybių. Deja, praktiškai įgyvendinti tokio „humaniško” M.Gedvilo nutarimo nebuvo nei laiko, nei fizinių galimybių.

Štai kaip trėmimo pradžią savo dienoraštyje aprašo Lietuvos partizanų Dainavos apygardos vadas (tuomet dar buvęs apygardos štabo adjutantu) Lionginas Baliukevičius-Dzūkas: „Trėmimas vyksta „demokratiškiausiomis” aplinkybėmis. Ar daug gyventojų palietė ši nelaimė, sunku dabar pasakyti, tačiau kulkosvaidžių kalenimas įvairiose miško pusėse rodo, jog bolševikai ir šį kartą plačiai užsimojo.” Partizanų vadas pažymi, kad ne visi tremiamieji nuolankiai sutinka savo likimą - kai kurie bando gelbėtis, tačiau šios desperatiškos pastangos greičiau primena paniką. „Nuo trėmimo žmonės stengiasi gelbėtis kaip įmanydami. Pamiškės gyventojai sulindo su visa manta į mišką. Visi kaip apkvaišę: nežino, nei kur eiti, nei ką daryti. Kaimuose žmonės iš vieno namų eina į kitus, kad tik namie neliktų, nors „kitur” irgi tas pats. Ir taip per visą dieną Jonas eina pas Petrą, o Petras - pas Joną. Sunku žiūrėti į žmones - taip jie nusiiminę. Daugelio akyse matau ašaras. Juk jų brolius, seseris, gimines tremia”, - pasakoja L.Baliukevičius-Dzūkas.

Lietuvos kaimo žmonės, jau išgyvenę 1948-ųjų operaciją „Vesna”, puikiai suprato, koks likimas jų laukia. **Kai kurie iš tremiamųjų vietoj Sibiro geriau būtų pasirinkę mirtį.** Tai liudija LKP(b) Trakų apskrities komiteto inspektoriaus M.Petrovo slaptas tarnybinis pranešimas A.Sniečkui. Jame, be informacijos apie 75 šeimas, pasislėpusias nuo tremties, ir 161 pabėgusį tremiamą as-
(Nukelta į 11 psl.)

RENGINIŲ KALENDORIUS

KOVO 25 d., sekmadienį, Clevelando Šv. Kazimiero parapijos salėse vyks tradicinė Kaziuko mugė, kurią ruošia Clevelando skautija. Oficiali pradžia po 10 v. r. šv. Mišių.

BIRŽELIO 17 d., sekmadienį 2 val. p.p. Baisiojo birželio minėjimas - ekumeninės pamaldos už nuo Sovietų režimo žuvusius ir nukentėjusius lietuvius, latvius ir estus - latvių bažnyčioje Andrews ir Detroit Ave. (West 152-a gatvė). Lakewood, OH. Rengia Clevelando Baltiečių komitetas.

(Atkelta iš 10 psl.)

„BANGŲ MŪŠOS“...

menį, minimas ir toks atvejis: „Iškeldinamas Kalesninkų valsčiaus buožė Vaisiatas du kartus mėgino pabėgti, po to, kai jam nepavyko, apliejęs benzinu savo tvartą pats puolė į ugnį, bet buvo iš ugnies ištrauktas su lengvais nudegimais. Jo žmona mėgino šokti į šulinį ir įžeidžiamai kalbėjo apie sovietų valdžią.”

Grįžtant prie L.Baliukevičiaus-Dzūko prisiminimų gali kilti klausimas, kodėl Lietuvos partizanai šioje istorijoje liko tik stebėtojai ir nesiėmė jokių veiksmų, kad sutrukdytų trėmimus. Juk tokių pavienių mėginimų antrosios sovietų okupacijos pradžioje yra buvę. Tačiau 1949-aisiais situacija iš esmės jau buvo visiškai kitokia. Miškuose tada tebuvo likę ne daugiau kaip 2,5 tūkst. kovotojų, tuo metu prieš tremiamus Lietuvos žmones buvo mesta kelių dešimčių tūkstančių vidaus kariuomenės karių, saugumiečių ir sovietinių aktyvistų armija. Sovietinės Lietuvos vidaus reikalų ministras Juozas Bartašiūnas tarnybiniame pranešime SSRS vidaus reikalų ministrui S.Kruglovui vėliau tvirtino, kad „operacija iš esmės vyko ramiai, rimtesnių gaujų pasireiškimų ar teroristinių aktų operacijos laikotarpiu neužregistruota”.

Minėta ataskaita bus pateikta balandžio 11 dieną. O kol kas tremiamieji vežami į artimiausias geležinkelio stotis, MVD dokumentuose vadinamas „pakrovimo punktais”, kurių visame krašte buvo keturios dešimtys. Jose iš viso suformuotas 21, o vėliau - dar trys papildomi gyvulinių vagonų ešelonai. Pirmieji sąstatai Rytų kryptimi pajudėjo kovo 27 dieną.

Štai kaip tremtinių išgabėnimą iš Papilės geležinkelio stoties atsiminimuose aprašo Akmenės krašto gyventojas Zonė Mituzaitė, kuri tomis tragiško-

mis dienomis buvo dar vaikas: „Stotyje klyksmas, verksmas, triukšmas. Visur vaikšto ginkluoti kareiviai, pasirusę bet kuriuo momentu nušauti bandantį pabėgti. Visus mus suvarė į vagonus, pritaikytus gyvuliams vežti. Vagone įsikūrėme ant narų, „antrame aukšte”. Mudu su broliu apsidžiaugėme galėsią viską stebėti pro mažytį langelį, per kurį mudu vis dėlto galėjome iškišti savo galveles. Kažin kokia moteris, gal palydėjusi į tolimą kelią savo giminitę ar kaimynę, toldama nuo vagonų šaukė atsisveikindama: „Sudiev, Jackiene, laikykis, Jackiene!” Tas susijaudinimas, matyt, persidavė mano trejų metų broliui, tad jis visa gerklė ėmė rėkti: „Sudiev, Kleckiene, laikykis, Kleckiene!”

Saugumiečiai, kareiviai ir partiniai aktyvistai jiems duotus įsakymus vykdė itin uoliai - vėliau įsitikinsime, kad trėmimų planas buvo gerokai viršytas. Ir tai nenuostabu, nes trėmėjai nesigailėjo nei mažo, nei seno, nei sunkaus ligonio. Apie tai, kodėl sovietinių okupantų pakalikai vėliau galėjo siųsti į Maskvą tokias džiugias ataskaitas, liudija ir jau minėtos Z.Mituzaitės prisiminimų epizodas, kuriame pasakojama, kad Kruopių valsčiaus Dulbių kaime kareiviai, atėję išvežti šeimos, namie rado tik tris vaikus nuo devynerių iki keturiolikos metų. Jų tėvas našlys, pakirstas sunkios plaučių ligos, tuo metu gulėjo ligoninėje. Tačiau baidėjams tai nepadarė įspūdžio. Užuoat palikę vos gyvą šeimos galvą ir jo atžalas ramybėje, kareiviai drauge su vaikais nuvyko į ligoninę ir, išvertę iš lovos nusilpusį, nebepaeinantį P.Pučinską, nuvežė į geležinkelio stotį, įkėlė į vagoną ir paguldė prie sienos palei duris.

Savaiame suprantama, šio žmogaus laukė kelias, vedantis daug toliau negu patys tolimiausi Sibiro užkampiai. Kelionėje jam darėsi vis blogiau ir blogiau. Po savaitės likimo draugams

KVIETIMAS ESTIJOS, LATVIJOS IR LIETUVOS BENDRUOMENĖMS PAMINĖTI 1949 METŲ KOVO 25-28 D. TRĖMIMŲ AUKAS

Europos Parlamento nariai kartu su UNITAS fondu ir Tarptautine komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti kviečia Baltijos šalių bendruomenes visame pasaulyje renginiais paminėti kovo 25-ąją - 1949 metų kovo trėmimų pradžią, kai per kelias dienas, okupantams vykdant operaciją „Priboj” („Bangų muša”), iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos buvo išstremta 95 tūkstančių žmonių - daugiausiai moterų ir vaikų.

Sovietų vykdyti masiniai trėmimai iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos yra tarp liūdniausių įvykių Baltijos šalių istorijoje. Stalino valdymo metu jėga į Sibirą buvo išstremta daugiau kaip 220 000 žmonių (neskaičiuojant politinių kalinių, kurių buvo dar daugiau). Nuo 2010 metų atminimo renginiai vyko Estijoje ir Estijos bendruomenėse daugiau nei 10 šalių. Tremtiniams atminti 2012 metų kovo 25-ąją vėl bus uždegta tūkstančiai žvakučių. Taip pat ir Europos Parlamento narių iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos atminimo renginyje Briuselyje.

Baltijos šalių bendruomenės visame pasaulyje kvie-

čiamos prisijungti prie šios iniciatyvos ir apie kovo 25-ąją surengti paminėjimo renginius, nesvarbu kokios formos tie renginiai būtų. Organizatoriams būtų malonu gauti informaciją apie surengtus minėjimus elektroniniu paštu komisija@Irv.lt ir anna.karolin@unitas-foundation.org.

Taip pat kviečiame apsilankyti interneto svetainėse www.komisija.lt ir www.unitasfoundation.org/remembrance, kur pateikta daugiau informacijos apie sovietų vykdytus trėmimus iš Baltijos šalių.

Prašome prisijungti prie mūsų, siekiant išlaikyti gyvą atmintį apie žmones, kurie buvo neteisėtai priversti kentėti.

Europos Parlamento nariai: Algirdas Saudargas (Lietuva), Alojz Peterle (Slovėnija), András Gyürk (Vengrija), Andreas Schwab (Vokietija), Andrey Kovatchev (Bulgarija), Anna Maria Corazza Bildt (Švedija), Ashley Fox (JK), Bernd Posselt (Vokietija), Bill Newton Dunn (JK), Filip Kaczmarek (Lenkija), Gabriele Albertini (Italija), Hannu Takkula (Suomija), Indrek Tarand (Estija), Inese Vaidere (Latvija), Ioannis Kasoulides (Kipras), Ivari Padar (Estija),

kažin kurioje stotelėje pavyko išmainyti gražų lietuvišką rankšluostį į litrą pieno - jie tikėjosi, kad ligonis nors kiek atsigaus. Deja, P.Pučinskas nebeturėjo jėgų nuryti nė gurkšnio ir po kelių valandų mirė. „Tyliai, kad neišgirstų sargybiniai, likimo broliai pagiedojo ir pasimeldė. Lavoną padėjo ant paklodės, ją apsiuvo. Taip buvo paruoštas „karstas” pirmajam likimo broliui, nepakėlusiam tremties žiaurumų. Apie lavoną pranešė sargybai. Traukiniui sustojus įlipo du kareiviai su neštuvais. Lavonas buvo išneštas iš vagono ir padėtas ant akmens anglių krūvos, supiltos geležinkelio stotyje”, - prisimena Z.Mituzaitė.

Pergalė prieš beginklius

Kiek tremtinių 1949-ųjų pavasarį nepasiekė jiems paskirtos galutinės stoties? Tokios statistikos nei MGB, nei Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai, nei sovietinės Lietuvos partiniai vadovai savo viršininkams neteikė. Tačiau, sprendžiant iš tremtinių prisiminimų, nepasiekusių tremties vietos buvo ne vienas ir ne du. Tiesa, yra išlikusi ataskaita, kurioje pranešama apie vieną sąstatą ištikusią katastrofą. Per ją žuvo ir buvo sužeista dešimtys žmonių, taip pat minimi penki atvejai, kai tre-

miamieji dar Lietuvoje nušauti, nes bandė bėgti. Bet šie skaičiai vargu ar atspindi visas kelionės į tremtį netektis.

1953 metų balandžio 14 diena datuotoje SSRS vidaus reikalų ministerijos 1-osios valdybos 8-ojo skyriaus viršininko generolo leitenanto Žukovo pažymoje „Dėl iškeldintųjų iš Lietuvos SSR 1945-1951 m. kontingento” tik nurodoma, jog 1949-aisiais išstremtos 9633 šeimos, arba 32 735 žmonės. Prisiminkime, kad 1949 metų sausio mėnesį priimtame SSRS Ministrų Tarybos nutarime buvo numatyta išstremti iš Lietuvos 8500 šeimų, arba 22,5 tūkst. gyventojų. Taigi **Maskvos sukurtas planas įvykdytas 128 proc.** Iš kur toks uolumas? Pasirodo, vasario 7 dieną, baigus ruošti trėmimams, sovietinės Lietuvos saugumo vadovybė kaime buvo priskaičiavusi 8506 „buožių” ir 2978 „buržuazinių nacionalistų” šeimas, kitaip sakant, trečdaliu daugiau nei Lietuvai numatyta nelaimingųjų „kvota”. Todėl kovo 18 dienos rašte SSRS valstybės saugumo ministrui generolui leitenantui S.Ogolcovui LSSR MGB įgaliotinis generolas leitenantas J.Jedunovas ir LSSR valstybės saugumo ministras generolas leitenantas N.Gorlinskis pranešė sudarę potencialių tremtinių

„DIRVAI” AUKOJO

P.Paulauskas, Chicago, IL..... 45
B.Taoras, Findlay, OH..... 45
B.Veitas, Milton, MA..... 40
R.Aidis, Bethesda, MD..... 25
S.Lee, Seminole, FL..... 25
V.Memėnas, Bloomfield Hills, MI..... 25
A.Strazdas, Placentia, CA..... 25
M.Karaska, Fredericksburg, VA... 20
J.Velička, Lakewood, OH..... 15
K.Žiedonis, Highland Hts, OH... 10
B.Palski, Sun City Ctr., FL..... 5
V.Lembertas, Santa Monica, CA... 3

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

Jacek Saryusz-Wolski (Lenkija), József Szájer (Vengrija), Kārlis Šadurskis (Latvija), Konrad Szymanski (Lenkija), Kristiina Ojuland (Estija), Krišjānis Kariņš (Latvija), Laima Liucija Andrikenė (Lietuva), László Surján (Vengrija), Leonidas Donskis (Lietuva), Manfred Weber (Vokietija), Mario Mauro (Italija), Ramon Tremosa i Balcells (Ispanija), Roberts Zīle (Latvija), Roger Helmer (JK), Sandra Kalniete (Latvija), Siiri Oviir (Estija), Zigmantas Balčytis (Lietuva), Tunne Kelam (Estija), Véronique Mathieu (Prancūzija), Vilija Blinkevičiūtė (Lietuva), Vilja Savisaar-Toomast (Estija), Vytautas Landsbergis (Lietuva).

rezervą - 2506 „buožių” ir 478 „buržuazinių nacionalistų” šeimas, kuriose iš viso yra 10 742 asmenys. Kaip matome, numatytiems planams viršyti buvo panaudota gerokai daugiau negu trečdalis šio „rezervo”.

Pagal planą operacija „Priboj” turėjo būti baigta per dvi dienas, tačiau paskutiniai ešelonai iš Lietuvos pajudėjo tik kovo 30-osios vakarą. Tokią gaisrą J.Bartašiūnas savo vadovybei aiškino tuo, kad kovo 25-ąją minėta religinė šventė, todėl nemaža dalis išstremti numatytų žmonių (sovietinio funkcionieriaus ataskaitoje vadinamų „objektais”) buvo išvykę į bažnyčias. Kaip antrą priežastį Lietuvos MVD vadovas nurodė staiga prasidėjusį polaidį, dėl kurio prie sodybų negalėję privažiuoti iš anksto parengti sunkvežimiai, tad pasmerktuosius į geležinkelio stotis tekę gabenti iš ūkininkų paskubomis konfiskuotais vežimais.

Nuo balandžio iki gegužės mėnesio aktyviai ieškota tų, kuriems operacijos „Priboj” dienomis pavyko pabėgti ir pasislėpti. Dauguma jų taip pat neišvengė tremties. Dar maždaug 20 tūkst. žmonių, tarp kurių buvo net ir „savanoriškai” įstojusiuju į stalininius „kolchozus”, per tris kartus išvežta 1951-aisiais.

(Sutrupinta)

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą šūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

SLIDINĖJIMAS

Šiais metais lietuviai pasirinko organizuotam slidinėjimui Colorado kalnus. Šiaurės Amerikos Lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga (ŠALFASS), Launa ir Amerikos lietuvių gydytojų sąjunga (ALGS) vėl kviečia žiemos sporto mėgėjus iš JAV, Kanados ir Lietuvos į slidinėjimo kelionę Aspen Mountain Ski Resort, Aspen, CO., kuri įvyks 2012 metų kovo 25-31 dienomis. Numatomos varžybos kovo 28 ant „Silver Dip Swing” trasos.

Kelionėje gali dalyvauti tiek patyrę slidinėtojai, tiek

neslidinėjantys. Norėdami užsiregistruoti paštu: carol@ski.com arba telefonu 800-525-2052 (3319). Carol taip pat jums gali padėti užsisakant keltuvų, lėktuvo bilietus ar automobilį. Norėdami gauti nuolaidą, prisistatykite kaip „Lithuanian SkiGroup” nariai.

Apsistoti patariame „Limelight Lodge”. Šis viešbutis yra netoli gerų slidinėjimo trasų, parduotuvių,

kavinių, restoranų ir kitų pramogų. Kelionės rengėjų dėka „Peaks Resort” lietuvių grupei bus taikomos specialios nuolaidos. Tad patariama ilgai nelaukti ir užsakyti kambarius anksčiau.

Norėdami gauti daugiau informacijos kreipkitės į Ed Mickus el. paštu: edmickus@aol.com arba į dr. Vytautą Saulį el. paštu vsaulis@sbglobal

V.Čiurlionis

NESULAUKĖ UŽTARIMO

Pro užpakalines duris į Londono olimpinės žaidynes mėginusi prasmukti penkiakovininkė Donata Rimšaitė patyrė dar vieną nesėkmę.

Kovo 15 d. Lozanoje (Šveicarija) posėdžiavęs Tarptautinio olimpinio komiteto (IOC) Vykdomasis komitetas nesuteikė iš Lietuvos į Rusiją perbėgusiai sportininkei išimtinės teisės jau šiemet dalyvauti žaidynėse.

Už lietuvių nugarų slapta kurpę planus bet kokiomis priemonėmis pristumti D. Rimšaitę į Londono olimpinės žaidynes Rusijos sporto vadovai nieko nepesė.

IOC vykdomajam komi-

tetui svarstyti buvo pateiktas Rusijos olimpinio komiteto prezidento Aleksandro Žukovo prašymas dėl pilietybę pakeitusios penkiakovininkės. Tačiau konstatuotas akivaizdus faktas: Olimpinių chartija nepalieka galimybių D. Rimšaitėi startuoti Londono žaidynėse.

Remiantis olimpinio judėjimo konstitucija laikomu dokumentu, 24-erių atletei buvo būtinas Lietuvos leidimas nelaukiant trejų metų termino pabaigos olimpiadoje apsilankyti Rusijos rinktinės aprangą, tačiau Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK) tokios išimtinės teisės D. Rimšaitės nėra suteikęs. *LRT*

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

PALAIMINTO JURGIO MATULAIČIO NAMAI

Žiūriu pro langą, kaip krenta baltos lengvos snaigės ir papuošia medžius ir padengia kelius. Džiaugiuosiu gamtos grožiu ir kad man neberekia rūpintis kelio nukasimu, slidžiais takais, šiluma namuose, nes jau nuo sausio mėnesio pradžios gyvenu Pal. Jurgio namuose. Neberekia rūpintis nei maisto supirkimu, pagaminimu, nes gaunu pusryčius, pietus ir vakarienę šiltus, pagal sveikatos poreikius paruoštus. Yra bendra skalbykla, kambariai išvalomi kartą į savaitę ir turiu daug laiko, kad galiu skaityti mėgstamas knygas, klausytis muzikos ar žiūrėti įdomesnes TV programas. Savo automobiliu dažnai pavažiuoju į miestelį aplankyti pažįstamus, pasipirkinėti, užsuku į banką ar pas daktarus. Sveikatai laikinai pablogėjus, galėsiu gauti pagalbos iš Community Home Health patarnavimų, o rimtai susirgus turiu pirmenybę būti priimta į Matulaičio slaugos namus. Matulaičio slaugos namai kaip 2011 taip ir 2012 yra ant garbės sąrašo, paskelbto *US News World Report*. Galiu nueiti į muzikines

programas Matulaičio namuose ar diskusijas su lietuviais, ir kasdien galiu dalyvauti šv. Mišiose gražioje Matulaičio namų koplyčioje. Kai oras bus geras gal pavažiuosiu į koncertus ar dramos teatrus, kurie yra maždaug 40 minučių nuotolyje važiuojant automobiliu, prie Stores Connecticut Universiteto, Worcester ar Providence. Kartais užsuku į Nekaltai Pradėtosios Marijos vienuoliją, šį mėnesį ten vyks Gavėnios rekolekcijos lietuviams, tai noriu užsiregistruoti, aplankau kartais ir ALKOS muziejų. Planuoju dalyvauti šių metų piknike Marijos sodyboje, nes visad džiaugiuosi Neringos stovyklautojų programa ir proga susitikti su senais pažįstamais. Pavasarį tikiuos praleisti daugiau laiko besigėrėdama gamta, gėlių, krūmų ir vaismedžių žydėjimu plačioje sodyboje. Čia atvykstantys pensininkai turi būti dar pajėgūs gyventi savarankiškai. Jei kam įdomu, galite aplankyti mus tinklalapyje matulaitisnh.org ar pasiteirauti 860-928-7977 Ext 317. Smagu būtų, jei susikurtų lietuviškas būrelis Palaiminto Jurgio Matulaičio namuose.

Regina Taunys